Ушбу сонда:

2 — *Ижтимоий ҳимоя* — ПЕНСИЯ ВА НАФАҚА ЎЗ ВАҚТИДА
3 — *Қаҳрамонлар орамизда* — ҚИЗИЛҚУМ БАҲОДИРЛАРИ
8 — СИЗ КУТГАН УЧРАШУВ

ИНСОНГА НАФ КЕЛТИРИШ. ОЛИЙ БАХТ

ISHONCH

ЎЗБЕКИСТОН КАСАБА УЮШМАЛАРИ ФЕДЕРАЦИЯСИ ГАЗЕТАСИ

2002 йил 12 феврал, сешанба №25-26 (1243)

СЕШАНБА, ЧОРШАНБА, ЖУМА ВА ШАНБА КУНЛАРИ ЧИҚАДИ

ҚАДРДОНЛАР

- Ҳудудимизда олтита маҳалла, 28 та қишлоқ мавжуд, - деди Навоий вилояти Қизилтепа туманидаги Ванғози қишлоқ фуқаролар йиғини раиси Турсунпўлат Адизов "Туркистон-пресс"мухбирига.

- Ўтган йили кам таъминланган ва нафақага муҳтож оилаларга давлатимиз меҳрибонлиги билан 52 миллион 383 минг сўмлик ёрдам пули берилди. Қишлоқ фуқаролар йиғини саъй-ҳаракати билан Қосим Қобилов номли ва "Деҳқонобод" ширкат хўжаликларидаги иккита умумтаълим ўрта мактабларнинг ҳар бирига 320 ўриндан иборат қўшимча синф хоналари қуриб берилди.

Т. Адизовнинг таъкидлашича, Ванғози марказидаги 16-асрда қурилган ва бугунга қадар асраб-авайлаб келинаётган "Томачи" мажмуи ва минора қайта таъмирланиб, сайқал берилмоқда.

ОҚСАРОЙДА ҚАБУЛ

Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислом Каримов 11 феврал куни Оқсаройда Германия федерал мудофаа вазири Рудолф Шарпингни қабул қилди.

- Биз Германияни Ўзбекистоннинг ишончли шериги, деб биламиз. Икки томонлама ҳамкорлигимиз мустаҳкам ва узоқ муддатга мўлжалланган ҳуқуқий пойдевор устига қурилган, - деди Ислом Каримов учрашувда.

Германия Ўзбекистонда амалга оширилаётган йирик лойиҳаларни замонавий технологиялар билан таъминлаб, иқтисодиётимизга сармоя киритишда фаол қатнашмоқда ва шу орқали мамлакатимиз тараққиётига ҳисса қўшмоқда.

11 сентябр воқеаларидан кейин икки томонлама муносабатларда ҳарбий-техникавий ҳамкорлик алоҳида ўрин тутяпти. Бу борадаги алоқалар сифат жиҳатдан янги босқичга кўтарилди. Афғонистондаги аксилтеррор операциясининг биринчи босқичи муваффақият билан якунланди. Ҳеч бир муболағасиз айтиш мумкинки, бунда аксилтеррор коалициясининг аъзоси бўлмиш Германиянинг аҳамияти ҳам катта бўлди.

Германия федерал мудофаа вазири Рудолф Шарпинг Ўзбекистоннинг жафокаш афғон халқига инсонпарварлик ёрдами кўрсатиш борасидаги саъй-ҳаракатларини юқори баҳолади.

Учрашувда икки томонлама ҳамкорликни ривожлантириш, минтақавий хавфсизлик масалалари муҳокама қилинди.

(ЎзА).

Ислоҳот инсон учун

Вазирлар Маҳкамасининг аёллар ва ўсиб келаётган авлод соғлигини мустаҳкамлашга доир қўшимча чора-тадбирлар тўғрисидаги Қарорида оилаларнинг тиббий маданияти даражасини янада ошириш, аёллар соғлигини мустаҳкамлаш, соғлом авлод туғилиши ва уларни тарбиялаш учун шароитлар яратиш асосий вазифа қилиб қўйилган.

ТУМАН МАРКАЗИЙ ШИФОХОНАСИ

Ўзбекистон касаба уюшмаларининг фуқаролик жамиятини шакллантириш шароитидаги Ҳаракат дастурида хотин-қизларнинг жамиятдаги мавқеини ошириш, меҳнат қилиш ва эркин касб танлаши, хавфсиз шароит, ижтимоий ҳимоя, тиббий хизмат билан таъминланиши ва бошқа ҳуқуқларини амалга оширилишига алоҳида эътибор берилган.

Туман марказий шифохонаси раҳбарияти ва касаба уюшма қўмитаси ўртасида тузилган жамоа шартномасида аёллар соғлигини мустаҳкамлаш, оила, оналик ва болаликни муҳофазалаш тадбирлари аниқ белгиланган.

Қишлоқ жойларида тиббиёт муассасаларининг хизмат кўрсатиш сифати яхшиланмоқда. Даволаш-профилактика муассасаларининг дори-дармонлар ва тиббий асбоб-анжомлар билан таъминланиши қатъий назоратга олинган.

Тумандаги 50 та қишлоқ тиббиёт шоҳобчаси, 4 та ҳудудий поликлиника, 1 та амбулатория аҳоли хизматида. Шифохоналарга малакали шифокорлар ва ўрта махсус маълумотли тиббиёт ходимлари жалб қилинган.

Бюджет маблағларидан самарали фойдаланиш ва пуллик хизмат кўрсатишни йўлга қўйиш мақсадида 8 та хусусий шифохона ташкил этилди. Кардиология, кўз касалликлари, терапия, травма-ортопедия, педиатрия, тери-таносил, неврология йўналишларидаги «Туйғун», «Чашм», «Ибн Сино», «Ортопед», «Азизбек» каби хусусий шифохоналар фаолияти анча яхшиланди.

Бундан ташқари, хўжалик ҳисобидаги 10 та жарроҳлик, 10 та гинекология ўринлари, 6 та тиш даволаш кабинетлари очилди. Бепул кафолатланган бирламчи тиббий хизмат кўрсатиш учун 60 ўринли шошилинч тиббий ёрдам бўлими ишга туширилди. Айни пайтда беморларга 26 нафар тажрибали шифокор намунали хизмат кўрсатаяпти.

Оналик ва болаликни муҳофазалаш ниятида туман туғруқхонаси қайтадан таъмирланди ва замонавий тиббиёт асбоблари билан жиҳозланди.

Беморлар У.Тешаев, А.Эгамов каби қўли енгил жарроҳлар, Б.Олимова, Г.Назирова сингари тажрибали акушер-гинекологлар, Б.Насриддинов, Ш.Содиқовдек моҳир терепевтларнинг саъй-ҳаракати туфайли шифо топмоқдалар.

Касаба уюшма қўмитаси ходимлар учун ажратилган барча қўшимча имтиёз ва кафолатларни қўлланишини қатъий назоратга олган. Аёлларни ижтимоий ҳимоялаш учун иш ҳақи, пенсия, нафақалар тўлови ўз вақтида амалга оширилаяпти.

Жамоа шартномасига кўра 2 ва ундан ортиқ ёки 16 ёшгача ногирон боласи бор аёлларнинг меҳнат таътилига 3 кун қўшиб берилмоқда. Кам таъминланган оилаларнинг фарзандларига дарсликлар ва ўқув қуроллари сотиб олишига 100 минг сўм, иқтисодий аҳволини яхшилаши учун 90 минг сўм моддий ёрдам кўрсатилди. 17 нафар аёл турли санаторий ва профилакторийларда соғлигини тиклади.

Зарарли шароитда ишловчи тиббиёт ходимларига бепул сут ва сут маҳсулотлари, махсус кийим-кечак ҳамда ҳимоя воситалари бериб борилаётир. Самарали фаолият кўрсатган касаба уюшма фаолларидан бир гуруҳига 73 минг сўм мукофот пули ажратилди.

Ф.ҲАМИДОВ,
Ғиждувон тумани марказий шифохонаси касаба уюшма қўмитаси раиси.

ВАЗИФАСИДАН ЧЕТЛАШТИРИЛДИ

Газетамизнинг 2001 йил 27 ноябр сонида босилган «Ишчи бўшашга ариза берди...» сарлавҳали мақолада «Урганч қурилиш материаллари» очиқ турдаги ҳиссадорлик жамиятида ишлаб чиқариш суръати бир маромда эмаслиги сабабли маошлар ўз вақтида берилмаётгани ва бунинг оқибатида кадрлар қўнимсизлиги юзага келганлиги каби ҳолатлар танқид остига олинган эди.

Мазкур мақола юзасидан таҳририятимизга йўлланган жавобда таъкидланишича, газета чиқишида билдирилган фикрлар, кўрсатилган далиллар тўғри деб топилган. «Ўзқурилишматериаллари» акциядорлик компанияси деворбоб ашёлар бўлими менежери С.Рихсиев, бош энергетиги Қ.Жўраев, кузатув кенгаши аъзолари ва Хоразм вилоят ҳокимлиги масъул вакиллари текшириш якунларидан сўнг шундай хулосага келишди.

Корхонани ночор молиявий аҳволга тушиб қолишида айбдор деб ҳисобланган «Урганч қурилиш материаллари» жамияти раиси О.Дусумов ва кузатув кенгаши раҳбари Ш.Бобоевлар эгаллаб турган лавозимларидан озод этилдилар. Улар ўрнига тайинланган раҳбарлар корхона иқтисодий аҳволини яхшилаш, ишчиларга маошларини вақтида бериб бориш учун барча имкониятни ишга солмоқдалар.

Матбуот сўзининг таъсирчан кучи

С.ЭРГАШЕВ,
«Ўзқурилишматериаллари» акциядорлик компанияси раиси ўринбосари.

XIX қишки Олимпия ўйинлари кундалиги

ДАСТЛАБКИ НАТИЖАЛАР, ЯНГИ РЕКОРДЛАР

Дунё спортида жуда катта нуфузга эга бўлган Олимпия ўйинларида иштирок этиш ҳар қандай спортчининг энг юксак орзуси саналади. Зотан, бу каби мусобақаларда мамлакат байроғининг мардонавор ҳилпираши ўша юрт довруғига довруғ қўшиши шубҳасиз.

АҚШнинг Солт-Лейк-Сити шаҳрида XIX қишки Олимпия ўйинлари кун сайин қизғин тус олмоқда. Маълумки, бугун бутун дунё нигоҳини ўзига қаратган мазкур мусобақада Ватанимиз шарафини олти нафар тажрибали спортчимиз ҳимоя қилмоқда. Дастлабки баҳсларда ҳамюртларимиздан фигурали учиш бўйича Евгений Свиридов — Наталья Понамарёва жуфтлиги ўз маҳоратларини синаб кўрдилар. Гарчи вакилларимиз совринли ўринларни қўлга киритишмаган бўлса-да, уларнинг чиқишлари кўпчиликда илиқ таассурот қолдирди. Агар энг кўп спортчилари билан иштирок этаётган АҚШ, Россия, Германия, Норвегия, Швейцария, Франция каби мамлакатлар билан таққослангандa ҳам фигурали учиш усталаримизнинг кўрсатган натижаларидан қониқиш ҳосил қилиш мумкин. Бинобарин, қишки Олимпия ўйинларининг дастлабки икки кунида ўтказилган мусобақаларда медал жамғаришда айнан ушбу мамлакатлар вакиллари етакчилик қилмоқда. Шунингдек, илк беллашувларда Германия, Финляндия, Швейцария, Италия, Нидерландия, Норвегия, Австрия ва Испания олимпиячилари ҳам ўз терма жамоалари ҳисобига дастлабки олтин медалларни келтирди. Ўз эгаларини топган тўққиз медалдан битта олтин ва икки кумушга эга бўлиб турган мезбонлар ҳозирча терма жамоалар ўртасида пешқадамлик қилмоқда.

Қишки Олимпиаданинг совриндорларини тақдирлаш маросими тантанали равишда ташкил этилаётир. Илгари спортчилар мусобақа тугаши билан тақдирланган бўлса, бу сафар медаллар Солт-Лейк-Ситидаги махсус майдончада, 20 минг мухлис гувоҳлигида топширилмоқда.

Дарвоқе, олимпиаданинг илк кунидаёқ янги рекорд натижалар қайд этилди. Дастлаб америкалик Дерек Паррой 5 минг метрга югуришда 6 дақиқа 17,98 сония натижа билан жаҳон рекордини ўрнатган бўлса, бир неча дақиқадан сўнг нидерландиялик Й.Айтдехаге шунча масофани 6 дақиқа 14,66 сонияда босиб ўтиб, Д.Паррой кўрсаткичини янгилади. Германиялик спортчи Йенс Боден эса худди шу масофага югуришда 6 дақиқа 21,73 сония натижа кўрсатиб янги олимпия рекордини ўрнатди.

Қишки олимпиада мусобақалари давом этмоқда.

«ИШОНЧ» ТЕЛЕФОНИ

тадбиркор мушкулини осон этишда муҳим рол ўйнамоқда

Бугунги кунда тадбиркорликка кенг йўл берилган. Омилкорлар ҳар томонлама қўллаб-қувватланмоқда. Бироқ тегишли идораларнинг улар фаолиятига ҳуда-беҳуда аралашиши, ноқонуний текширувлар тараққиётга тўғаноқ бўлмоқда.

Қуйида шулар хусусида гап боради.

Собир Раҳимов тумани ҳокимининг 2000 йил 22 декабрдаги 1143-сонли қарорига биноан якка тадбиркор Н.Ҳошимовга тегишли бўлган Ўразбоева кўчасининг 21-уйида жойлашган 30,63 квадрат метрли дўкон бузиб ташланган. Афсуски, мазкур қарорда дўконни қуриш учун кетган сарф-харажатлар ким томонидан тўланиши тўғрисида ҳеч нарса дейилмаган.

Тошкент шаҳар Адлия бошқармасининг тадбиркорнинг манфаатини кўзлаб киритган даъво аризаси Шайхонтоҳур туманлараро фуқаролик ишлари бўйича судининг 2001 йил 24 сентябрдаги ҳал қилув қарори билан қаноатлантирилди. Натижада, жавобгарлар туман ҳокимлиги ва «Қорақамиш универсал бозори» очиқ турдаги ҳиссадорлик жамиятидан тадбиркор Н.Ҳошимов фойдасига маънавий ва моддий зарар — 845.883 сўм ундириб берилди.

Самарқанд вилояти Тойлоқ туманидаги «Ғойибназар бобо» фермер хўжалиги раҳбари Х.Темиров ва «Очил бобо» фермер хўжалиги раҳбари Б.Очиловалар адлия бошқармасига йўллаган аризаларида вилоят ер ресурслари бошқармаси ва туман ер ресурслари хизмати ходимлари томонидан ноқонуний текширув ўтказилганлигини маълум қилишган. Аризани ўрганиш чоғида, унда қайд этилган ҳолатлар тўлиқ ўз исботини топди. Ҳақиқатан ҳам вилоят ер ресурслари бошқармаси ходими Р.Мансуров ва туман ер ресурслари хизмати бошлиғи С.Қурбонов 2001 йил август ойида «Ғойибназар бобо» ва «Очил бобо» фермер хўжаликларида ваколатли органнинг рухсатисиз, ноқонуний текширув ўтказишган. Адлия бошқармасининг таклифига кўра, суд томонидан улар энг кам иш ҳақининг 3 баравари миқдорида маъмурий жаримага тортилди.

Челак туманидаги «Сафар» фермер хўжалиги раҳбари М.Қодиров ўз аризасида туман ҳокимининг қарорига асосан фермер хўжалигига ажратилган ер майдони П.Нурманов номли ширкат хўжалиги бошқаруви томонидан берилмаётганлиги сабабли моддий ва маънавий зарар кўраётганлигини билдирган.

Адлия бошқармаси томонидан ушбу ариза ўрганилиб, тегишли чора кўрилди, яъни 2001 йил 19 феврал куни 381.037 сўм моддий ва 200.000 сўмлик маънавий зарар туман ер ресурслари хизмати бошлиғи С.Рашидов, ширкат хўжалиги собиқ раиси З.Тоғаев, ширкат хўжалигининг раиси Қ.Рўзиев, собиқ ер тузувчи П.Холмаматов ва ҳозирги ер тузувчи Х.Исаевнинг киссасидан ундирилди.

«Ишонч» телефонлари ҳам тадбиркорларнинг жонига аро кирмоқда. Хусусан, улар телефон орқали ноқонуний текширувчилар ҳақида мувофиқлаштириш кенгашини хабардор қилишмоқда. Масалан, Чирчиқ шаҳридаги «Эл» хусусий фирмаси раҳбари ана шу телефон орқали мурожаат этиб, шаҳар давлат солиқ инспекцияси ходимлари текширув давомида унинг ҳужжат ва товарларини олиб қўйганлигини маълум қилган. Солиқ инспекцияси ходимлари ноқонуний, яъни ваколатли органнинг тегишли рухсатномасисиз текширув ўтказгани аниқланди. Вилоят адлия бошқармасининг таклифига биноан Чирчиқ шаҳар давлат солиқ инспекцияси бошлиғи А.Шомиров, ходимлари Б.Раимов, Д.Тошметов ва Р.Ашуров суд қарори билан маъмурий жавобгарликка тортилиб, уларнинг ҳар бирига 7350 сўмдан жарима белгиланди. Айбдор шахслардан 200000 сўм моддий ва 500000 сўм маънавий зарар тадбиркор фойдасига ундириб берилди.

Шунингдек, Фарғона вилоят Адлия бошқармаси «Ишонч» телефонига «Ал-Исломий» хусусий фирмаси раҳбари М.Мирзаев мурожаат қилиб, Фарғона вилоят транспорт прокуратурасининг фирма молиявий фаолиятига тааллуқли ҳужжатларни ноқонуний талаб қилаётгани ҳақида хабар берган эди. Адлия бошқармаси аралашувидан сўнг ҳужжатлар қайтарилиб, тақдимномага асосан қонунбузилишга йўл қўйган прокуратура терговчиси Б.Мусаев интизомий жавобгарликка тортилди.

2001 йил 14 феврал куни Адлия вазирлиги «Ишонч» телефонига «Кучли қадам» хусусий фирмаси раҳбари М.Болтабоев мурожаат қилиб, С.Раҳимов туман Давлат солиқ инспекцияси суриштирувчиси томонидан асоссиз равишда ҳужжат талаб қилаётганлигидан норози бўлган. Адлия вазирлиги ходимларининг тезкор аралашувидан сўнг, тадбиркорга нисбатан ноқонуний хатти-ҳаракатлар тўхтатилди.

Жиззах вилоят Адлия бошқармаси «Давтехназорат» Зомин туман инспекцияси бош мутахассиси Ш.Турдибеков ноқонуний равишда, яъни назорат қилувчи органлар фаолиятини мувофиқлаштирувчи кенгашнинг тегишли рухсатномасисиз «МТП» ҳиссадорлик жамиятида 4 маротаба, «Молгузар» ва «Оқар» ширкат хўжаликларида бир маротабадан текшириш ўтказганлигини аниқлаган. Адлия бошқармасининг тақдимномасига асосан Ш.Турдибеков эгаллаб турган лавозимидан озод қилинди.

Тўрақўрғон туман ДСЭНМ санитария врачи С.Қўчқоров «Иқбол» хусусий фирмаси фаолиятини ноқонуний текшириб, унинг фаолиятини тўхтатиб қўйганлиги аниқлангач, Наманган вилояти Адлия бошқармаси даъво аризаси билан айбдор шахсдан моддий ва маънавий зарар ундириб берилди.

Риштон туман давлат ёнғин назорати нозири З.Дадабоев қонуний асосларга эга бўлмай туриб, «Шифобахш» хусусий фирмаси новвойхонасини муҳрлаган. Натижада беш ой давомида новвойхонанинг фаолияти тўхтатилган. Фарғона вилояти Адлия бошқармаси тадбиркор фойдасига З.Дадабоев ҳисобидан 10000 сўм моддий ва 5000 сўм маънавий зарарни ундириш ҳақида даъво аризаси киритган. Суд жараёнида З.Дадабоев ноқонуний хатти-ҳаракатларини тан олиб, ихтиёрий равишда тадбиркорга етказилган моддий ва маънавий зарарни тўлади.

Бахтиёр АМИНОВ,
Адлия вазирлиги кичик ва ўрта тадбиркорликни қўллаб-қувватлаш ҳамда ҳимоя қилиш бошқармасининг катта маслаҳатчиси.
Ортиқ САИДОВ,
«Ишонч» мухбири.

Жамоа шартномаси қандай бажарилмоқда?

АЁЛЛАР МЕҲНАТИНИ РАҒБАТЛАНТИРИБ

Кўпгина ташкилотлар мулкчиликнинг янги шакли — ўз-ўзини молиялашга ўтди. Эндиликда ҳар бир корхона фаолият юритиши ва ривожланиши учун маблағни ўзи топиши керак. Касаба уюшма ташкилотлари янги шароитда нафақат меҳнаткашларнинг, балки иш берувчиларнинг ҳам манфаатларини ҳимоя қилиб, уларга ишлаб чиқаришни кенгайтиришда ёрдам бермоқда.

Бундай саъй-ҳаракатни Оқолтин, Гулистон шаҳри, Сирдарё, Сайхунобод ва Гулистон туманлари халқ таълими муассасаларида ҳам кўриш мумкин. Гулистон тумани Халқ таълими бўлими ва касаба уюшма қўмитаси эса ҳомийлар, саховатпешалар ёрдамидан унумли фойдаланмоқда.

Масалан, Янги йил арафасида 6-мактабнинг биринчи синф ўқувчиларига «Чорвадор» ҳиссадорлик жамияти 65 минг сўмлик совға тухфа этган бўлса, «Ирисқул ота», «Муқум ота», «Умид», «Качи», «Камол ота» деҳқон-фермер хўжаликлари мактабнинг ҳисоб рақамига 341900 сўм маблағ ўзказди. Ҳозирги кунда ушбу маблағ мактаб биносини таъмирлашга сарфланмоқда.

«Роват», «Рустам», «Учқун», «Анвар» деҳқон-фермер хўжаликлари 21-мактабнинг ўқувчиларига 100 минг сўмлик дарсликлар туҳфа қилди. Мактабга 17 гектар ер берилган бўлиб, ундан олинган даромадга бино табиий газ билан таъминланади ва айрим ўқувчиларга стипендиялар бериб борилади.

Ўзбекистон Республикаси Президентининг 1999 йил 17 мартдаги «Хотин-қизларнинг ижтимоий муҳофазасини кучайтиришга оид қўшимча чора-тадбирлар тўғрисида»ги Фармонини ҳаётга татбиқ қилишда ҳам ижобий силжишларга эришилаётир. Жумладан, туман маориф тизимида ишлаётган аёлларнинг меҳнатини рағбатлантириш, даромадларини ошириш ҳамда ҳуқуқий, ижтимоий, иқтисодий манфаатларини ҳимоя қилиш ишлари анча яхшиланди. Уч ёшга тўлмаган болалари бор, бюджет ҳисобидан молиявий таъминланадиган муассасаларда ишлаётган аёлларга хафтасига ўттиз беш соатдан ошмайдиган иш вақти белгиланди.

Ютуқлар билан бир қаторда тармоқ касаба уюшма қўмиталари фаолиятида камчиликлар ҳам учраб турибди. «Кадрлар тайёрлашнинг Миллий дастури»ни ҳаётга тадбиқ этишда айрим хатоликларга дуч келинмоқда. Масалан, тумандаги баъзи муассасаларда жамоа шартномаларини тузишга ижодий ёндашилмаган.

Болалар ва ўсмирлар ижодий маркази, 3-,7-,11-болалар боғчалари ва қатор мактабларда жамоа шартномалари тузишда энг муҳим муаммолар эътибордан четда қолган. Баъзи жамоа шартномалари бандларининг бажарилиши ўтган йиллар давомида муҳокама қилинмаган. Бундай муносабат Меҳнат Кодекси 30-моддасининг айрим бандлари бузилишига сабаб бўлмоқда. 9-болалар боғчасида эса жамоа шартномаси қонуний кучга киритилмаган.

Тармоқ касаба уюшма аъзоларининг ҳуқуқий манфаатларини ҳимоя қилиш борасидаги ишлар ҳам талаб даражасида деб бўлмайди. 2-,9-,6-мактабларда, 11-,7-,3-,19-болалар боғчаларида Меҳнат Кодексининг 82-моддаси бузилган. Буйруқлар чиқарилишида нотўғри асослар қўйилган. Шартномаларга қўшимчалар киритилмаган. Баъзан буйруқ чиқармасдан ҳақ тўлаш ҳолларига йўл қўйилган.

О.ОРТИҚОВ.

Самарқанд вилоятининг Жонбой туманида «Силк-Стар» Ўзбекистон-Сингапур қўшма корхонаси иш бошлаганига кўп вақт бўлмасада катта муваффақиятларни қўлга киритяпти. 520 киши иш билан таъминланди. Ҳозир бу ерда ўраш цехлари ишга туширилган. Келгусида чиқиндиларни қайта ишлаш цехи ишга туширилади.

Суратда: илғор ишчи Алфия Шералиева.

Н.АЛМУРОДОВ олган сурат.

«ЕР ШАРИНИ АЙЛАНГАН» АВТОКОРХОНА

Зарафшон шаҳридаги 7-автохўжаликни миллионер корхона дейишади. У нафақат Марказий Кон бошқармасида, балки Навоий кон-металлургия комбинати тизимида ҳам иқтисодий бақувват, донгдор автохўжалик ҳисобланади. Ўз фаолиятини бундан 30 йил аввал бошлаган автокорхона ўтган йиллар ичида олтин изловчиларнинг ҳақиқий кўмакдошига айланди.

Истиқлол шарофати туфайли корхонада катта ўзгаришлар рўй берди. АҚШ, Германия, Италия, Франция, Испания, Россия, Украина давлатларида ишлаб чиқарилган оғир юк кўтарувчи, замонавий, бақувват машиналар харид қилинди. Ҳайдовчилар шу йиллар мобайнида 200 миллион километрли йўл юришди. Ҳисоб-китобларга қараганда, бу ер шарини бир неча минг марotaба айланиб чиққан билан тенг экан.

Албатта, бу масофа бекорчиликдан босилган эмас. Транспортчилар шу даврда 920 миллион тонна юк ва тоғ жинсларини манзилига етказиб беришди. Бу йил улар юк ташишни 1 миллиард тоннага етказишни мўлжалламоқда.

(ЎзА).

Ижтимоий ҳимоя

ПЕНСИЯ ВА НАФАҚА ЎЗ ВАҚТИДА

Мамлакатимизнинг шимолий минтақаси Хоразмда кекса авлод вакиллари ва пенсионерлар тўғрисида ғамхўрлик кучайтирилмоқда. Вилоят ҳокимлиги ва касаба уюшмалари Кенгашининг бутун эътибори қарияларни қадрлаш ва уларга муносиб турмуш шароитларини яратиб беришга қаратилган.

— Давлат дастури Олий Мажлис томонидан маъқулланган 2002-2003 йилларда аҳолининг ижтимоий ҳимояга муҳтож қатламларини аниқ йўналтирилган тарзда қўллаб-қувватлаш тадбирлари билан ўзаро боғлиқдир, - дейди вилоят касаба уюшмалари Кенгаши ташкилий ишлар бўлими мудири Озод Отажонов. Қарияларни қадрлашдек халқимизнинг азалий анъаналарини асраб-авайлашимиз, улардан тарбиявий мақсадларда фойдаланиш учун оила, маҳалла ва жамоат ташкилотларининг ролини оширишимиз керак.

Уруш ва меҳнат фахрийлари ҳақида ғамхўрлик, кексаларни ижтимоий муҳофазалаш Гурлан туманида яхши йўлга қўйилган. Туманда истиқомат қилаётган 108 минг аҳолининг 11 минг нафари фахрийлардир. Мавжуд 11 та ширкат хўжалиги ва 12 та маҳаллада «Нуроний» жамғармасининг жамоатчилик марказлари ишлаб турибди.

Жамғарма туман бўлими раиси Т.Иброҳимовнинг таъкидлашича, фахрийларни жамоат юмушларига жалб этиш, кам таъминланган оилалар, ёлғиз қарияларнинг аҳволидан хабар олишга жиддий аҳамият берилаяпти. Айни пайтда 200 нафардан ортиқ пенсионер ишлаб чиқаришнинг турли соҳаларида баҳоли-қудрат меҳнат қилмоқда.

Ёш авлодни тарбиялашда бой касбий ва ҳаётий тажрибасини сарфлаётган оқсоқоллар анчагина. «Нуроний» жамоатчилик марказі раисларидан «Ўзбекистон» ширкатидан Машариф Мамажонов, «Янгиобод»дан Шериммат Шомуродов, Навоий номли ширкатдан Собир Ўразматов каби фахрийлар ўз ташаббуслари билан мевазор боғлар барпо этиб, сабзавот ва полиз маҳсулотлари етиштирмоқдалар, чорвачиликни ривожлантиришга муносиб ҳисса қўшмоқдалар.

Ҳокимлик, касаба уюшмалари, саноат, қурилиш ташкилотлари, ширкат хўжаликлари раҳбарлари жамғармани моддий жиҳатдан қўллаб-қувватлашаяпти. Масалан, «Гурлан» ҳиссадорлик жамияти жамғарма ҳисоб рақамига 200 минг, қишлоқ хўжалигини кимёлаштириш жамияти 70 минг, ширкат хўжаликларининг ҳар бири 50 мингдан 100 минг сўмгача маблағ ўтказдилар. Бултур фахрийларга 5 миллион 584 минг сўмлик моддий ёрдам кўрсатилди.

Вилоятда Ўзбекистон Республикасининг «Ногиронларни ижтимоий ҳимоя қилиш тўғрисида»ги Қонуни талаблари асосида уларни тўлақонли ҳаёт кечиришлари, иқтисодий ва сиёсий турмушда фаол қатнашишлари, ўзларининг фуқаролик бурчларини адо этишлари учун кенг имкониятлар яратилган.

Воҳада 163 минг нафарга яқин киши пенсия ва нафақа олади. Шундан 11 минг 412 нафари 16 ёшгача бўлган ногирон болалардир. Улар ҳукуматимиз томонидан коммунал хизматлари ҳақини тўлаш, транспортда бепул юриш, дори-дармонлар олиш, турли солиқ тўловларидан озод бўлиш, сиҳатгоҳларга текин йўлланмалар, протез ва мураккаб оёқ кийимлари ҳамда таянч воситалари билан таъминланиш каби имтиёз ва енгилликлардан фойдаланишаяпти.

Йил давомида 107 кишига ногиронлик аравачалари тақдим этилди. Шундан 47 та ҳаракат воситаси харажатларини ҳомий ташкилотлар ўз зиммаларига олдилар. Олийҳиммат ҳомийлар томонидан Хивадаги Мурувват уйига 1 миллион сўмлик гилам, кўрпа-ёстиқ жилдлари ва бошқа ашёлар харид қилиб берилди.

Урганч туман ҳокимлиги ва агросаноат мажмуи ходимлари касаба уюшма қўмитаси «Истиқлол» ширкат хўжалигида яшовчи, оиласида 3 нафар ногирон боласи бўлган Ўғилжон Сафаёзованинг аҳволидан ҳар доим хабардор. Ширкат хўжалиги бошқаруви ташаббуси билан оиладаги катта ўғилнинг никоҳ тўйи ўтказилди, хонадонлари таъмирланиб, озиқ-овқат маҳсулотлари, кийим-кечаклар тортиқ қилинди.

Ногирон ва пенсионерлардан 900 нафардан ортиқ киши республикамизнинг «Товоқсой», «Олтиариқ» ва бошқа сиҳатгоҳларида даволаниб келдилар. Вилоятдаги «Саховат», «Мурувват» уйларининг моддий қувватини мустаҳкамлаш, ногиронларни реабилитация қилиш маркази фаолиятини яхшилаш чора-тадбирлари кўриляпти.

Юртбошимиз ва ҳукуматимизнинг доимий мададини ҳис этиб яшаётган хоразмликлар ўзларининг бутун куч-ғайратларини ёшлар тарбиясига, Ватанимиз мустақиллигини мустаҳкамлашдек шарафли ишга сафарбар этмоқдалар.

Иззат ҲИКМАТОВ, «Ишонч» мухбири.

ЭКСПОРТ МАРКАЗИ

Республика Ташқи иқтисодий алоқалар вазирлигининг Бухоро вилоят ҳудудий бошқармаси хузурида «Бухороэкспортмарказ» ташкил этилди. У экспортчи ва инвесторларга хизмат кўрсатадиган хўжалик хисобидаги тузилма ҳисобланади.

Шофиркон туманидаги «РА» фирмаси марказдан қорамол ва қўй терисини қайта ишлайдиган технология билан таъминлаши мумкин бўлган хорижий шериклар тўғрисида маълумот сўраб мурожаат қилди. Марказ пайсалга солмай, «РА»га Италия, Чехия, Буюк Британия, Туркия каби мамлакатларнинг илғор компаниялари ҳамда улар билан алоқа ўрнатиш имкониятлари тўғрисида ахборот берди. Марказ Интернет тармоғига уланган. Бу эса жаҳоннинг исталган мамлакатидан ҳамкор топиш, фирма ва компаниялар тўғрисида маркетинг маълумотлари олиш, Бухоро вилоятининг инвестиция лойиҳалари, ишлаб чиқарувчилар маҳсулотлари тўғрисида тижорат таклифлари тайёрлаш ва тарқатиш, реклама қилишда катта қулайликлар яратади.

Марказ хизматлари фақат шу билан чекланмайди. У корхона ва фирмаларга бизнес-режа тайёрлаш, ташқи иқтисодий фаолият соҳасида маслаҳат бериш, хорижий харидорлар билан расмий ёзишмалар олиб бориш, маҳсулотларни экспортга йўналтиришда ҳам ёрдам беради.

(ЎзА).

Фармон ва ижро

ИЛҒОР МАҲАЛЛА ФАОЛЛАРИ

Мамлакатимиз Президентининг аҳолининг ижтимоий ҳимояга муҳтож қатламларини аниқ йўналтирилган тарзда қўллаб-қувватлашни кучайтириш тўғрисидаги Фармони том маънодаги инсонпарварлик, бағрикенгликнинг яна бир намунаси сифатида халқимиз томонидан миннатдорчилик билан кутиб олинди. Бозор шароитида кам таъминланган оилаларни қўллаб-қувватлаш алоҳида аҳамият касб этади. Бу борада Наманган шаҳридаги Носирбоев маҳалла фуқаролар йиғинида ҳам ибратли ишлар амалга ошириляпти. Маликахон Сулаймонова, Муҳаббатхон Пошшаева, Исроилжон Жабборов каби фаоллар Президент Фармонлари, Вазирлар Маҳкамасининг Қарорлари моҳиятини омма ўртасида кенг тарғиб қилишмоқда. Ҳуқуқшунослар, ёзувчи ва шоирлар, меҳнат фахрийлари билан ўтказилаётган давра суҳбатларининг тарбиявий аҳамияти катта бўлмоқда. Қарияларга бўлган ҳурмат-эътибор ҳам зиёда бўлмоқда. Маҳалла фаоллари томонидан 70-80 ёшдаги пенсионерлар аниқланиб, уларнинг рўйхати тегишли идораларга тақдим этилди. Мақсад табаррук инсонларга бўлган ғамхўрликни янада кучайтириш.

Иноқ маҳаллада кўп миллатли кишилар истиқомат қилишади. Ўзбек, қирғиз, татар, тожик, корейс, яхудий каби ўнлаб миллат ва элат вакиллари ҳамкору ҳамжиҳат яшашмоқда. Тўю тантаналар улар ўртасидаги мустаҳкам дўстликнинг ўзига хос намойишига айланади. Маҳалладошлар ўртасида меҳр-оқибат кучли. Кўмакка муҳтожлар меҳр оғушида. Ҳозир бу ерда 43 нафар ёлғиз қария, 260 нафар 16 ёшгача болаларга нафақа олувчилар умргузаронлик қилишади. Пенсионерларнинг умумий сони 450 дан ошди. Улар ўзларига яратилаётган шароит, имтиёзлардан мамнун бўлиб, давлатимиз раҳбарларини дуо қилишмоқда.

Соҳиба АЪЗАМОВА.

Касаба уюшма ёрдами билан

ИШ ҲАҚИ УНДИРИБ БЕРИЛДИ

Навбаҳор тумани таълим ва фан ходимлари касаба уюшма қўмитаси ҳаётида ўтган йил, айниқса, унутилмас из қолдирди. Худди шу йили бу ерда сармоядан ташқари топилган маблағ ҳисобидан 27 бош қўй-эчки сотиб олинди. Бундан мақсад уларни кўпайтириш йўли билан кам таъминланган оилаларга кўрсатилаётган ёрдамни кучайтиришдан иборат.

Шуни алоҳида қайд этиш лозимки, кам таъминланган оилалар касаба уюшмаларининг доимий эътиборида бўлиб келмоқда. Жумладан, улардан 245 нафарига 625045 сўмлик моддий ёрдам кўрсатилди. Ночор хонадонларнинг фарзандларига 100 минг сўмлик дарсликлар совға қилинди. Ана шундай оналардан 16 нафарига, болалардан 200 нафарига даволаниш ва дам олиш масканларига йўлланмалар берилди. Касаба уюшма қўмитаси ҳисобида турган нафақахўрлар ҳам ғамхўрлик қуршовига олинди.

Қўмита спортни ишловчиларни соғломлаштиришнинг муҳим омили деб билади. Шу мақсадда ходимлар ўртасида спартакиада ўтказилиб, ғолибларга 225 минг сўмлик совғалар топширилди ҳамда пешқадам жамоага 100 минг сўмлик спорт анжомлари туҳфа қилинди.

— Тармоқ ходимларининг ариза ва шикоятлари билан ишлашни ҳам яхшилаш йўлидан бормоқдамиз, - дейди касаба уюшма қўмитаси раиси, Ўзбекистон халқ таълими аълочиси Нормамат Хидиров. - Жумладан, бизнинг аралашувимиз билан «Гулшан» болалар боғчасидан ишдан ноқонуний бўшатилган 2 нафар тарбиячи ўз вазифаларига қайта тикланди. «Дилрабо» болалар боғчаси 11 нафар тарбиячисининг ноқонуний ушлаб турилган уч ойлик иш ҳақлари ундириб берилди. Шунингдек, 663 нафар ўқитувчининг 2000-2001 йиллар учун имтиёзда кўзда тутилган кўмир пуллари тўланди.

И.ЯРИЕВ.

ИШЛАБ ЧИҚАРИШДА ТАН ЖАРОҲАТИ

Таҳлил нимани кўрсатди?

Андижон вилояти касаба уюшма Кенгаши фаолиятида меҳнатни муҳофаза қилиш ва хавфсизлик техникаси қоидаларига риоя этилишини таъминлаш масалалари алоҳида ўрин тутади. Ўтган йили корхона, ташкилот ва хўжаликларда шу долзарб масалалар юзасидан махсус дастур ишлаб чиқилганди. Хўш, у қандай самара берди?

Меҳнат-техник назоратчилари, журналистлар жойларда бўлиб, таҳлил ўтказдилар. Маълум бўлишича, меҳнат муҳофазаси масаласида ҳали талай камчиликлар, ечимини кутаётган муаммолар мавжуд. Ташвишланарлиси шуки, ишлаб чиқаришда тан жароҳати олиш, ўлим билан тугаш ҳолатлари ҳамон содир бўлиб турибди. Жумладан, 2000 йилда вилоят корхона ва ташкилотларида бахтсиз ҳодисалар сони 12 тани ташкил этган бўлса, 2001 йилда бу кўрсаткич 18 тани ташкил этган. Асосий касал шундаки, мутасадди раҳбару мутахассислар турли баҳоналарни рўкач қилиб ёки маблағ етишмаяпти, деган сўзни маҳкам ушлаб олиб, меҳнат муҳофазасига эътиборни сусайтириб юборишган. Жамоаларда ишловчиларга йўл-йўриқ кўрсатиш ва ишлаб чиқаришни хавфсиз усуллар бўйича бошқаришга ўтишда расмиятчилик давом этмоқда. Баъзи ерларда техника хавфсизлиги бўйича йўриқномалар йўқ. Ишчиларга йўл-йўриқ кўрсатиш, уларни ўқитиб, билимларини оширишда ўзибўларчиликка йўл қўйилмоқда.

Корхоналарда ҳаётга татбиқ этилган ишлар ҳозирча етарли самара бермаяпти. Бу ишга касаба уюшма фаоллари жалб қилинмаган. Кўп ҳолларда дастгоҳларни, электр ускуналарни, машина механизмларини хавфсизлик талабларини бузган ҳолда ишлатилишга йўл қўйилмоқда. Касбга тааллуқли бўлмаган ишларни эътиборсизлик билан бажариш, баландликда ишлаётганлар махсус ҳимоя воситаларидан фойдаланмаётганликлари оқибатида бахтсиз ҳодисалар содир бўлмоқда.

Масалан, Марҳамат туманидаги «Ўқчи» пахта тозалаш ҳиссадорлик жамияти, «Агросантехйиғим» ҳиссадорлик жамиятида ана шундай кўнгилсиз ҳол юз берди. Агар меҳнат муҳофазаси, техника хавфсизлигига эътибор берилганида, кимлардир эндиликда аттанг деб ўтирмасди.

Таҳлил яна шуни кўрсатдики, қаерда касаба уюшма қўмиталари хўжалик раҳбарлари билан ҳамкорликда жамоа шартномалари ва битимларини тузиб, уларнинг бажарилиши устидан қатъий назорат ўрнатсалар, ўша ерда ишловчилар ҳақ-ҳуқуқи чекланмай, хотиржам иш шароити юзага келтирилмоқда. Ҳозирги кунда «ЎзДЭУавто» қўшма корхонаси, Андижон нашриёти, Шаҳрихон тумани автомобиллар йўллари бошқармаси, вилоятдаги биокимё корхонаси касаба уюшма қўмиталарининг бу борадаги ишлари кенг оммалаштирилмоқда.

Қуйидаги рақамларга эътибор қилайлик: меҳнат-техник назоратчиларининг саъй-ҳаракати туфайли ўтган йилги текширишлар натижасида 73 та дастгоҳ ва ускуна, 9 та цех бўлимлари вақтинча тўхтатиб қўйилди. Бахтга қарши, ҳозирча меҳнат муҳофазаси бўйича жамоатчилик вакилларининг ишлари унча кўринмаяпти. Ўзаро талабчанлик муҳити, бирёқлама иш юритиш туфайли баъзи корхоналарда маиший хизмат хоналари санитария талабларига жавоб бермайди, ишлаб чиқариш бинолари, цехлари яхши ёритилмаган. Айрим ерларда ҳавонинг чангланиб кетганлиги ишчи-хизматчилар саломатлигига таъсир этмоқда. Боз устига, ходимларни махсус кийим-бош, ҳимоя воситалари билан таъминлаш юзасидан ҳам ҳали кўп иш қилиш керак. Жамоа шартномалари билан ишлаш баъзи ерларда номигагина амалга ошириляпти. Шартномаларнинг меҳнат муҳофазасига доир бандларига унча аҳамиятли бўлмаган тадбирлар киритилган. Касаба уюшмалари эса бу каби камчиликларни кўра-била туриб, бонг урмаяпти.

Бу ҳақда Ўзбекистон КУФКнинг раёсат йиғилишида алоҳида гап борди.

Инсон саломатлиги, унинг унумли, баракали, бехавотир ва бешикаст ишлаши учун қайғуриш ҳар бир раҳбар ва мутахассиснинг, касаба уюшма фаолининг жонажон ишидир. Зеро, улар фаолиятига худди мана шу ўта муҳим, долзарб масаланинг қай йўсинда уддасидан чиқаётганликларига қараб баҳо берилади.

М.ЙЛЁСОВ.

Қаҳрамонлар орамизда

Эҳ-ҳе, бу заминдан не-не алп-ботирлар ўтмаган, бу сарҳадларнинг кўз очирмас бўронлари қуюнлари қанча-қанча излару қудуқларни кўмиб, чўл қиёфасига турли шакллу шамойиллар бермаган. Қизилқум иқлими қўшни Томди, Учқудуқникига ўхшамайди. Бу ерда Қизилқум салгина шамолда гоҳ у ер, гоҳ бу ерга кўчиб, барханлар ҳосил қилади. Бир кечада уй ёки ўтовингиз атрофида қумтепалар уюлади. Лекин табиат бу ялангликларда саксовул, юлғун ва бошқа турли-туман дов-дарахт ва ўсимликларни бунёд этганки, улар бўронлар йўлини тўсади, чўл ҳуснига гўзаллик ва жило бериб, бу ерда боқилаётган минглаб қўй, қўзи, туя, йилқи ва ёввойи кийик ва архарларга ризқ-насиба улашади.

ҚИЗИЛҚУМ БАҲОДИРЛАРИ

Миқтибой, Испон, Қидирбой оғалар мана шу замин фарзандлари. Аввал мактабда, кейин дорилфунунда иқтисоддан сабоқ олишган. Тақдир тақозоси билан турли жойларда хизмат қилишди. Охир-оқибат бирин-кетин яна чўл бағрига қайтишди. Миқтибой Утемуратов «Қизилқум» насличилик ширкат хўжалиги раиси, Испон Ахмедов бош иқтисодчи, Қидирбой Якубов касабақўм бўлди. Елкадошлар айни кезларда биргаликда, қўлни қўлга бериб, тонгни тонгга улаб ишламоқдалар. Улар аллақачон одамлар қалбидан жой олиб, эзгу ишларга бош-қош бўлиб, «Қизилқум» шуҳратига шуҳрат қўшишди.

Дарвоқе, қўйлар туёқсони 2000 йилдаги 59 минг бошдан 62 минг бошга етказилди. Отлар, туялар сони ўсиб, жун ишлаб чиқариш кўпайди. Ўтган хўжалик йили 202 миллион 77 минг сўм фойда билан якунланиб, рентабеллик даражаси 108 фоизга, ишловчиларнинг ойлик даромади қарийб 20 минг сўмга етди.

Кўпкари, улоқ чопиш чўлликларнинг азалий удуми. Шунинг учунми, улар мусобақалашиб ишлашни жуда-жуда хуш кўришади. Ўтган йил қўзилатиш якунларига кўра 4-фермадан Ғазиддин Ҳожимов, Музаффар Ражабов, Мухтор Сафаров, 1-фермадан Толғат Жовлибоев, 3-фермадан Амангелди Исмоилов, 6-фермадан Нурали Бердишев ва бошқалар мусобақа ғолиби деб топилдилар ва рангли телевизор билан тақдирланишди.

Хўжалик маъмурияти ва касаба уюшма қўмитаси зарбдор мавсум пешқадамларини жами 4 миллион 305 минг сўмлик соврин билан мукофотлади.

Хўжаликда ёрдамчи тармоқлар ҳам жадал ривожланаётир. Ҳозир бу ерда терини ошлаш ва қайта ишлаш, кийим-кечак тикиш цехлари ишлаб турибди. Отар ва ферма чўпон-чўлликлари энди кўрпа-тўшак, чойшаб каби уй-рўзғор жиҳозларини тўғридан-тўғри шу ердан харид қилишмоқда.

Хўжалик маъмурияти ва касаба уюшма қўмитаси Учтепада катта бозор қурилишига ҳам бош-қош бўлишди. Боз устига, хўжалик марказидаги, отар ва фермалардаги мактаб, боғча, шифо масканлари хўжаликнинг беминнат ёрдамини ҳар қадам, ҳар лаҳзада ҳис этиб туришибди. Дарвоқе, мактаб ва боғча болалари яқинда касаба уюшма қўмитасининг 304 минг сўмлик совғаларини олди. Кам қонли болаларга дори-дармон учун 345.000 сўм, ногирон болалар учун эса 87.710 сўм маблағ ажратилди. Кўп болали, ночор, боқувчисини йўқотган оилалар ҳам эътибордан четда қолмади. Уларга 730.820 сўмлик моддий ёрдам кўрсатилди. Касаба уюшма мадади билан 11 хонадонда суннат тўйлари ўтказилди. 11 нафар нафақахўр қариялар ҳолидан хабар олинди.

Хўжалик ҳудудида ободончилик, маданий-маиший тадбирларга ҳам катта эътибор қаратилди. Овул марказидаги маданият уйи ўзбек, қозоқ миллий чолғу асбоб-ускуналари билан жиҳозланди. Бу ердаги бадиий ҳаваскорлик ишлари доимо рағбатлантирилиб борилмоқда.

Хуллас, мустақилликнинг ўтган 10 йили мобайнида қизилқумликлар кўп ибратли ишларни амалга оширдилар, қилинажак ишлар эса беҳисоб...

Ялғош САРИЕВ,
«Ишонч» мухбири.

Сурхондарё вилояти газ-таъминот шўъба корхонасига қарашли Денов бўлимида аҳолини газ билан таъминлашга алоҳида эътибор берилмоқда. Туманнинг 18 минг хонадонига 58 нафар ходим беминнат хизмат кўрсатмоқда.

***Суратда:** корхона раҳбари Исроил Раҳмонов туманда газ таъминоти хизматини янада яхшилаш борасида мутахассислар билан фикрлашмоқда.*

И.ҲАСАНОВ олган сурат.

БУЮРТМА КЎПАЙМОҚДА

Нукусдаги «Трансқурилишсервис» хусусий ишлаб чиқариш корхонаси иморат қуриш, турар-жойларни таъмирлаш билан шуғулланади. Шунингдек, корхонада эшик, деразa ромлари, дарвоза, стол-стуллар, ошхона мебеллари ҳам ишлаб чиқарилади.

Яқиндан бошлаб корхонада халқ таълими тизими муассасалари учун парталар ишлаб чиқариш йўлга қўйилди. Замонавий дастгоҳларда буюртма асосида ишланган мактаб мебеллари хориж маҳсулотларидан қолишмайди. Шу боис корхона маҳсулотига харидорлар тобора кўпаймоқда.

Ўтган йили бир ярим миллион сўм атрофида фойда олган корхона жамоаси ишлаб чиқаришни янада кенгайтириш ниятида.

(ЎзА).

КОРХОНА ТАКЛИФ ЭТАДИ

Бухоро туманидаги Работиқалмоқ қишлоғида туман меҳнат ва ижтимоий муҳофаза бўлими меҳнат ярмаркасини ўтказди.

Тумандаги 14 та ташкилот ва корхона ярмаркага 87 та иш ўринларини таклиф этди. Ишга талабгорлардан 35 нафарининг истаги қондирилди. 22 киши қайта тайёргарликдан ўтказилиб, бошқа ҳунарни ўрганадиган бўлди. 36 кишига эса ҳуқуқий маслаҳат берилди. Дарвоқе, кўпчилик ўз касб-корига кўра, тадбиркорлик билан шуғулланишга хоҳиш билдирди.

Бухоро тумани ҳокими ўринбосари П.Холовнинг айтишича, бундай ярмаркалар ёшларни иш билан таъминлаб қолмасдан, балки ёши ўтган кишилар ҳам доимий иш топишига имкон беради. Шу йилнинг биринчи чорагида биргина Бухоро туманида йигирмадан ортиқ меҳнат ярмаркаси ўтказилади.

«Туркистон-пресс».

Саволларингизга ҳуқуқшунос Насиба Тиллахўжаева жавоб беради

САВОЛ: ***1996 йилдан буён турмуш ўртоғим билан яшамайман. 2 нафар фарзандим бор. Ўғлим менда қолган, қизим онаси билан яшайди. 1998 йилда иккинчи бор уйландим. Аммо аввалги умр йўлдошим билан суд орқали ажрашмаганмиз. Ушбу ҳолатда никоҳни бекор қилиш тартиби қандай? Шу ҳақда тушунча берсангиз.***

М.САИДОВ,
Шовот тумани.

ЖАВОБ: Ўзбекистон Республикаси Оила Кедексининг 41-моддасига асосан агар суд эр-хотиннинг бундан буён биргаликда яшашига ва оилани сақлаб қолишга имконият йўқ деб топса, уларнинг никоҳларини бекор қилади.

Сизнинг хатингиздан кўриниб турибдики, ҳар иккалангизнинг ҳам бошқа оилаларингиз ва улардан фарзандларингиз бор. Шунинг ўзи суд учун никоҳларингизни бекор қилишга етарли асос ҳисобланади.

Бунинг учун Сиз собиқ хотинингиз яшаб турган туман судига никоҳни бекор қилиш тўғрисидаги даъво аризаси билан мурожаат қилишингиз керак.

САВОЛ: ***Корхонанинг молиявий ҳужжатлари ёнғин сабабли ёниб кетган тақдирда пенсия тайинлаш учун зарур бўлган иш ҳақи тўғрисидаги маълумотлар қандай тасдиқланади?***

ЖАВОБ: Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 1994 йил 11-майдаги 249-сонли қарори билан тасдиқланган «Пенсиялар тайинлаш учун зарур бўлган ҳужжатларни тақдим этиш ва расмийлаштириш тартиби тўғрисида»ги Низомнинг 12-қисми «в» бандига мувофиқ иш ҳақини гувоҳлар кўрсатмаси асосида аниқлашга йўл қўйилмайди. Лавозим маошлари, штат жадвалидан кўчирмалар ва жамоат ташкилотлари аъзолик билетлари ҳақиқий иш ҳақини тасдиқлайдиган ҳужжат ўрнини боса олмайди.

Иш ҳақи тўғрисидаги маълумотлар бутунлай ёки қисман йўқ бўлса, пенсияни ҳисоб-китоб қилиш учун пенсияни тайинлаш кунида расман белгиланган энг кам иш ҳақи миқдори олинади.

БОЛАЛАРГА МЕҲРИБОНЛИК

Андижонда болаларга ёрдам кўрсатувчи «Умр» республика жамоатчилик марказининг шаҳар бўлими фаолият кўрсата бошлади. Марказ ногиронларга тиббий, ижтимоий, ҳуқуқий, психологик, педагогик ёрдам кўрсатади.

- Бизда беш нафар кўнгилли мутахассис меҳнат қилмоқда,- деди бир неча ўн йил соғлиқни сақлаш муассасаларида ишлаган, бўлимнинг ижрочи директори Д.Рахмонов. - Республика марказидан зарур ускуналар олиб келинди. Ёрдамга мухтож болалар тўғрисида маълумотлар банки тўпланди. Касал болаларга қараш юзасидан ота-оналар учун қисқа муддатли семинарлар ўтказишни режалаштирганмиз. «Яхши» ва «Сай» маҳаллаларида бирламчи тиббий-ижтимоий ёрдам пунктларини ташкил этиш ниятимиз. Марказ барчага бепул хизмат кўрсатади.

- Туғма жисмоний нуқсонларга эга болалар - ҳаммамизга тааллуқли муаммо,- деди марказ педагоги З.Қурбонова. -Касалликни енгиб ўтишда руҳий муҳит, оила, жамиятдаги муносабат муҳим ўрин тутади.

Нафс бандалари

БОЖХОНА ОСТОНАСИДА ТЎХТАТИЛДИ

Ҳудудимиздан турли маҳсулотларни ноқонуний четга олиб чиқиб кетишга уринаётган баъзи нопок кимсалар ҳамон учраб турибди.

Масалан, яқинда Андижон вилояти божхона бошқармаси ходимлари О.Абдурасуловнинг ноқонуний хатти-ҳаракатини фош этди. У Хонобод шаҳридаги «Иссиқлик манбаи» корхонасидан 2 тонна қорамойни олиб, Қирғизистон Республикасида пуллаш мақсадида кетаётганида ушланди. Қўрғонтепа туманидаги «Навоий» номли жамоа хўжалиги омборхона мудири Аъзам Қоратоев ҳам шундай нафс балосига йўлиқди. Унинг 1050 кг маъданли ўғитни ноқонуний равишда Қирғизистон Республикасига олиб бориб пуллаш режаси амалга ошмай қолди.

Шунингдек, Бахтиёр Эгамов ҳам 2000 кг кимёвий ўғитни Сирдарё тумани «Малик» ширкатлар уюшмасидан қонунга хилоф ҳолда олиб, Қозоғистон Республикаси сари равона бўлаётганида тумшуғидан илинди.

Пешона тери билан топилмаган маблағ рўзғорга юқмаслиги табиийдир. Яна бир «тадбиркор» Салим Маҳмудов Конимех туманига қарашли туз конидан 11000 кг тузни ўзбошимчалик билан қазиб олиб, уни йодланмаган ҳолда бозорда сотмоқчи бўлди. Аммо сохта тадбиркор сергак божхоначилар қўйган «тузоққа» қандай тушиб қолганини ўзи ҳам сезмай қолди.

Н.МУСТАФОЕВ.

Ватан туйғусин дилга жо этиб

Чуст туман таълим ва фан ходимлари касаба уюшма қўмитаси хайрли ишларга қўл урмоқда.

«МУЛОҚОТ» ТАШАББУСИ

— Фарзандларимиз онгига Ватанга муҳаббат, олийжаноблик, ўтмишга ҳурмат, порлоқ келажагимизга бўлган ишонч туйғуларини чуқурроқ сингдиришга эришиш учун жамоат ташкилотлари билан ҳамкорликдаги фаолиятни янада мустаҳкамлаш зарур, - дейди Чуст туман тармоқ қўмитаси раиси Робинисо Тўйчиева. — Шу мақсадда «Мулоқот» жамоатчилик кенгашининг ташкил этилиши айни муддао бўлди. Кенгаш қошида ишлаб чиқилган тадбирларнинг тўлиқ бажарилишини назорат қилиб борувчи ишчи гуруҳи ҳам тузилган бўлиб, унга туман хотин-қизлар қўмитаси, касаба уюшма тармоқ қўмитаси, «Маҳалла», «Нуроний», «Соғлом авлод учун» жамғармаларининг туман бўлимлари, халқ таълими, ички ишлар бўлимлари, «Камолот» ёшлар ижтимоий ҳаракати, Чуст шаҳар ихтисослаштирилган интернат лицейи вакиллари бирлашганлар. Жамоатчилик маркази тадбирларида тармоқ ходимларининг ҳуқуқий саводхонлигини ошириш, «Камарсада» маҳалласи ва биринчи умумтаълим мактаби негизида ташкил этилган Ижтимоий педагогик маркази ҳамда «Ўсмир ва қонун» тўгараги фаолиятини оммалаштириш, «Ватан остонадан бошланади» мавзуидаги кўрик-танловини ташкил қилиш, ҳуқуқни муҳофаза этувчи органлар ҳамда ёшлар иштирокида давра суҳбатлари ва учрашувлар ўтказиш каби масалалар кенг ўрин олган.

Қўмиталар ходимлари ўқувчи ёшларнинг дунёқарашларини ҳар томонлама кенгайтириш мақсадида жамоат ташкилотлари билан ҳамкорликда «Ўз уйингни ўзинг асра», «Ўзбекистон келажаги буюк давлат» каби мавзуларда амалий учрашувлар ўтказмоқдалар. Бундан ташқари меҳнаткашларнинг ижтимоий ҳимояси борасида ҳам кўплаб хайрли ишлар амалга оширилмоқда. Хусусан, кам таъминланган оилалар, ёлғиз ногиронлар ва ёрдамга муҳтож, камқонликка учраган аёллар ҳамда болалар саломатлигини яхшилаб бориш мақсадида энг муҳтож оилалар учун тиббий ижтимоий патронаж тизими фаолиятини кенгайтиришга ҳам ҳаракат қилинмоқда. Эндиликда оталиқ ташкилотлар ва жамоатчилик ёрдамида барча маҳалла гузарлари, қишлоқ марказларида ҳашар йўли билан спорт иншоотларини қуриш мўлжалланди.

Бундан ташқари маҳаллалар фаоллари ҳамкорлигида тармоқда меҳнат қилиб, пенсияга чиққан, кўмакталаб, якка-ёлғиз, боқувчисини йўқотган кексаларга доимий ҳомийлар тайинлаш, уларнинг саломатликларини тиклашлари учун тегишли ташкилотлар томонидан санаторий ва дам олиш уйларига йўлланмалар ажратиш кўзда тутилган.

Муҳаббат ЎРМОНБЕКОВА,
«Ишонч» мухбири.

ҲЕЧ КИМ БЕКОРГА ПУЛ ТЎЛАМАЙДИ

«Гауч» масъулияти чекланган жамияти - ўзига хос корхона. У импорт ўрнини босувчи ва экспортга йўналтирилган маҳсулот ишлаб чиқаришга ихтисослашган. У Марказий Осиё минтақасида полиуретан билан қопланган валлар, замонавий технологиялар асосида диаметри бир неча сантиметрдан ярим метргача бўлган манжетлар ишлаб чиқарувчи ягона корхонадир. Бу маҳсулотларга шифер заводлари, ун комбинатлари, гуруч заводлари, газ саноатида талаб катта. Махсус буюртмалар бўйича тайёрланадиган бошқа маҳсулотлар ҳам бор. Бу корхона мамлакат ичидаги буюртмачиларни тўлиқ таъминлаб, халқаро бозорга чиққанига анча бўлган. Россия, Қозоғистон, Германия ва бошқа мамлакатлар корхоналари унинг мижозларидир.

Сифати паст маҳсулотни ҳеч ким сотиб олмайди. «Гауч»нинг маҳсулотларига эса талаб катта. Ўтган йилнинг иккинчи ярим йиллигида саноатни ривожлантириш учун зарур бўлган маҳсулотларни сотиш ҳажми 115 миллион сўмдан ортди. Айни пайтда давлат ярим миллион АҚШ долларини тежаб қолди, чунки мамлакат ташқарисидан бундай маҳсулот сотиб олиш зарурати йўқ.

(ЎзА).

«ЖИЗЗАХ LRS ПЛАСТ» ХОРИЖГА ИНТИЛМОҚДА

Жиззах вилояти халқ хўжалиги тизимини ривожлантиришда кимё саноатига алоҳида эътибор берилмоқда. Вилоят ҳокимлиги ва Германиянинг «LRS Planund & Tehnolodie» фирмаси ҳамкорликда ташкил этган «Жиззах LRS Пласт» Ўзбекистон-Германия қўшма корхонаси шулар жумласидандир. Мустақиллигимизнинг 10 йиллиги арафасида фойдаланишга топширилган корхона октябр ойидаёқ харидорларга мунтазам суратда маҳсулот етказиб бера бошлаган эди.

Корхона ўз олдига республикамиз корхоналарини газ ва ичимлик сув қувурлари билан таъминлаш ва жами ишлаб чиқарилган маҳсулот ҳажмининг ярмидан кўпроғи - 1 минг 944 тоннасини экспорт қилишни мақсад қилиб қўйган. Жиззах шаҳрида барпо этилган мазкур корхонага 2,1 миллион АҚШ доллари ҳамда 68 миллион сўмлик маблағ сарфланди.

Корхона бир йилда 3 минг 800 тонна пластмасса қувур ишлаб чиқариш қувватига эга. Бу ерда 30 киши меҳнат қилмоқда. Ўтган йил октябр ойида корхонага 400 тонна хомашё келтирилган эди. Ундан 120 миллион сўмлик маҳсулот ишлаб чиқарилди.

Оролбўйи сиҳатгоҳларида

ИМТИЁЗЛИ ЙЎЛЛАНМА

Ҳаким Жунус Идиятов севимли касбини шарафлаб келаётганига 32 йилдан ошди. Тошкент тиббиёт институтини битирганидан сўнг Қоралқалпоғистондаги болалар шифохоналарида ишлаб, қанчадан-қанча мурғак гўдакларни дарддан фориғ этди. Фарзандлари соғайиб кетган ота-оналар қўли енгил шифокорга миннатдорчилик туйғуларини изҳор этиб, алқаганлар.

Мана, чорак асрдирки, Бердақ номидаги Нукус Давлат университети сиҳатгоҳига раҳбарлик қилиб келаётган Ж.Идиятов шифохонанинг моддий-техника базасини мустаҳкамлаш, даволаш-профилактика ишларини ўз вақтида бажарилиши учун жон куйдирмоқда.

1982 йилда ташкил этилган санаторий-профилакторий 100 ўринга мўлжалланган. 32 нафар ходим хизмат қилаётган жамоада 5 нафар олий, ўндан ортиқ ўрта махсус маълумотли шифокор ишлаяпти.

Атрофи дарахтлар билан ўралган, ошхона, кутубхона, дам олиш, маданий-маърифий тадбирлар ўтказиш хоналарига эга кўркам гўшада даволанувчилар учун барча шароитлар яратилган.

Физиотерапия бўлимида электр токи билан даволайдиган 15 хилдаги асбоб-ускуналар мавжуд. Ингаляция бўлимида дори-дармонлар беморларнинг томоқ йўлларига аэрозол усулида юборилади. Бу ерда парафин, балчиқ, игна билан даволаш, уқалаш, ҳар хил дориворлар аралаштирилган маъданли сувли иссиқ ванна каби муолажаларни олиш мумкин.

Бундан ташқари малакали тиш доктори, тажрибали гинеколог талабалар хизматида. Бадантарбия хонасида мутахассис ҳаким иштирокида ҳар хил машқлар бажарилади. Фитобарда хилма-хил гиёҳлардан хушбўй дамлама ва қайнатмалар тайёрланади.

Университет ректорати томонидан ҳар бир талабага даволаниш учун моддий ёрдам кўрсатилаяпти. Кам таъминланган 150 нафар талабага бепул йўлланмалар ажратилди.

Қорақалпоғистонда хизмат кўрсатган ҳаким Ж.Идиятовнинг шогирдлари беморлар атрофида парвона. Хусусан, Қорақалпоғистонда хизмат кўрсатган ҳаким З.Содиқова, тажрибали шифокор З.Имомиддинова, ҳамширалардан О.Сойипова, Р.Маликова, Қ.Юсупова, З.Убайдуллаеваларнинг илиқ муомаласидан даволанувчилар мамнун.

— Санаторий-профилакторий фаолияти учун касаба уюшмалари томонидан бир йилда 30 миллион сўмлик маблағ ажратилади, - деди бош ҳаким биз билан суҳбатда. — Келгусида янги даволаш турларини ишга тушириш мўлжалланаяпти.

Хулоса қилиб айтганда, сиҳатгоҳ Оролбўйи ёшларининг севимли даволаниш ва ҳордиқ чиқариш масканига айланган.

ЁЛҚИН.

Қадр

Нукусда «Нуроний» жамғармаси Қорақалпоғистон Республикаси бошқармасининг йиғилиши ўтказилди.

НУРОНИЙЛАР РАҲМАТ ДЕЙИШМОҚДА

—Мамлакатимизда биз қарияларга ҳар томонлама ёрдам кўрсатиб келинмоқда, - деди жамғарма бошқарма кенгашининг раиси Жалол Муятдинов «Туркистон-пресс» мухбирига. — Президентимиз томонидан 2002 йилни «Қарияларни қадрлаш йили» деб эълон қилиниши бунинг далилидир.

Бугунги кунда Қорақалпоғистоннинг 17 туман ва шаҳарларида жамғарма бўлимлари, 533 жамоат марказлари фаолият кўрсатмоқда. Уларда 101 мингдан зиёд нуронийлар ҳисобда туради. Шулардан 2 минг 174 нафари уруш қатнашчиларидир. Мустақиллигимизнинг ўн йиллиги арафасида Нукус туманидаги «Саховат» фермер хўжалигининг бошлиғи Оллониёз Утениёзовга «Ўзбекистон Қаҳрамони» олий унвонининг берилиши ҳаммамизни қувонтирди.

Ж.Муятдиновнинг сўзига кўра, фахрийларга байрам дастурхонлари ёзилиб, уларга эсдалик совғалари топшириш анъанага айланмоқда. Шунингдек, бошқалар ёрдамига муҳтож ногиронларга 41 миллион сўмдан зиёд ёрдамлар берилди. Бу тадбирларга «Қорақалпоқбуён», «Қорақалпоқдон», «Қорақалпоқсавдо» акциядорлик жамиятлари, «Қорақалпоқтутунув» бошқармалари яқиндан ёрдам бермоқда. 2-сонли республика шифохонасида фахрийлар учун 30 ўрин, туман ва шаҳар марказий шифохоналарида 5-10 ўрин ажратилган. Нукус шаҳридаги 13-сонли дорихонада фахрийларга 1,5 миллион сўмлик дори-дармон бепул берилди.

2002 йил учун ЖАМОА ШАРТНОМАЛАРИНИ

1

Жамоа шартномалари «Ўзбекистон касаба уюшмалари Федерациясига бирлашган касаба уюшмаларининг фуқаролик жамиятини шакллантириш шароитидаги Ҳаракат дастури»да белгилаб берилган касаба уюшмаларининг ўз аъзоларини ҳимоя қилиш вазифасини амалга оширишда асосий воситалардан бири бўлиб хизмат қилмоқда.

Бугунги кунда, жамоа шартномаси — корхона (ташкилот, муассаса)[1]да иш берувчи билан ходимлар ўртасидаги меҳнатга оид, ижтимоий-иқтисодий, касбга оид муносабатларни тартибга солувчи ва барқарорлаштирувчи меъёрий ҳужжат эканлигини меҳнаткашлар ҳамда иш берувчилар англаб етмоқдалар.

Жамоа шартномалари ходимлар билан иш берувчиларнинг меҳнатга оид муносабатларини шартнома асосида тартибга солиш ва уларнинг ижтимоий-иқтисодий манфаатларини мувофиқлаштиришга ёрдам бериш мақсадида тузилади, чунки амалдаги қонунлар бу борада фақат энг кам миқдордаги ижтимоий зарурият даражасини белгилаб берган.

Жамоа шартномалари, мулкчилик шакли, қайси идорага бўйсуниши ва ходимлар сонидан қатъий назар, корхоналар ва уларнинг юридик шахс ҳуқуқи берилган таркибий бўлинмаларида тузилади. Жамоа шартномаси амал қилиш муддатини томонлар белгилайди, одатда бу муддат ҳаракатдаги тармоқ келишувининг амал қилиш муддатидан ошмайди.

Меҳнат жамоаси умумий мажлиси (конференцияси) маъқуллаган, корхона раҳбари ва касаба уюшма қўмитаси раиси (ёки ходимларнинг бошқа вакиллик органи раҳбари) имзо чеккан жамоа шартномаси меъёрий-мажбурий кучга эга бўлади.

Жамоа шартномаси тузилиши олдидан иш берувчи билан касаба уюшма ўртасида музокаралар олиб борилади. Томонлардан бирининг талаби, ташаббуси музокараларни бошлаш учун асос бўла олади. Бунда касаба уюшмаси ёлланма ходимлар номидан қатнашади, уларнинг манфаатларини ифодалайди ва ҳимоя қилади.

Музокаралар олиб бориш учун томонларнинг баробар сонли вакилларидан иборат комиссия ташкил этилади. Комиссия таркиби, томонлар вакилларига бериладиган ваколатлар, музокаралар давомида уларнинг иш жойи, маоши, меҳнат ва ижтимоий имтиёзлари сақланиб қолиниши масалалари томонларнинг қўшма қарори билан тасдиқланади. Музокара иштирокчиларига жамоа шартномаси мазмунини ташкил этувчи масалаларни танлаш ва муҳокама этишда тўла эркинлик берилади.

Комиссия ишлаб чиққан жамоа шартномаси лойиҳаси корхонанинг таркибий бўлинмаларида муҳокама қилинади ва тушган танқидий фикр-мулоҳазалар ҳамда таклифлар ҳисобга олиниб, меҳнат жамоасининг умумий мажлиси (конференцияси) муҳокамасига қўйилади. Жамоа шартномасига томонлар унинг лойиҳаси умумий мажлисда маъқуллангнидан кейин уч кун ичида имзо чекишади.

Жойлардаги аҳволни ўрганиш шуни кўрсатмоқдаки, жамоа шартномаларини қабул қилиш жараёнида ҳамма вақт ҳам қонун талабларига риоя қилинмаяпти. Масалан, Меҳнат кодексининг 40-моддасига биноан жамоа шартномаси лойиҳасини маъқуллаш меҳнат жамоасининг умумий йиғилиши (конференцияси) ваколатига киради. Лекин, қатор корхоналарда ушбу жараён касаба уюшмаси мажлиси (конференцияси), касабақўм йиғилиши, маъмурият ва касабақўмнинг қўшма мажлиси, акциядорларнинг умумий йиғилиши, хўжалик органи бошқарув кенгашининг мажлиси зиммасига юклатилган ноқонуний ҳолатдир.

[1] Қуйида "корхона" деб юритилади

2

Жамоа шартномаси бажарилишини текшириб борувчи комиссиялар кўп ҳолларда ташкил этилмаяпти. Баъзида бундай комиссиялар расмиятчилик учунгина тузилиб, улар томонидан текширув далолатномалари ё умуман ишлаб чиқилмаяпти ёки далолатномаларни тузишда юзакичиликка йўл қўйилмоқда. Ушбу комиссиялар таркибига касабақўм раислари киритилиши ҳам мантиққа зиддир.

Баъзида жамоа шартномалари юридик шахс мақомига эга бўлмаган корхона, ташкилот ва муассасаларда ҳам қабул қилинаяпти, бундай шартнома юридик кучга эга эмас.

Жамоа келишувлари ва шартномаларининг ўзаро мутаносиблигини таъминлашда ҳам аҳвол ҳамма жойда бирдек эмас. Тармоқ келишувлари жойларга етказилмаганлиги сабабли бир қатор тармоқларда тузилаётган жамоа шартномаларида уларнинг талаблари акс эттирилмаяпти. Баъзи корхоналарда жамоа келишувининг матни мавжуд бўлса-да, унинг талаблари жамоа шартномасига тўлалигича киритилмаяпти ёки келишув нормалари пасайтириб юборилмоқда.

Жамоа шартномаларига қонун талабларига зид бандлар ҳамон киритилмоқда. Улар орасида қуйидагилар айниқса кўп учрайди:

- нормал меҳнат шароитларида иш ҳафтаси узунлигини 40 соатдан кўп миқдорда белгилаш (МК 115-моддасига зид);
- ходимнинг розилигисиз уни ишдан ташқари вақтдаги ишларга жалб этиш мумкинлиги (МК 124-моддасига зид);
- ходимларнинг йиллик асосий таътилини 15 иш кунидан кам миқдорда белгилаш, шунингдек, сабабсиз ишга чиқмаган ходимларнинг меҳнат таътилини 12 кунгача камайтириш (МК 134-моддасига зид);
- барча асосий ва қўшимча таътилларни жамланган уларнинг муддатини 48 кундан кам миқдор билан чеклаш (МК 140-моддасига зид);
- интизомий таъсир чораси сифатида ёки «ишлаб чиқариш зарурияти»дан келиб чиқиб, меҳнат таътилидан фойдаланиш вақтини ходимнинг розилигини олмай бошқа муддатга кўчириш (МК 144-моддасига зид);
- ходимни ҳақ тўланмайдиган таътилга иш берувчи ташаббуси билан чиқариб юбориш мумкинлиги (МК 150-моддасига зид);
- зарарли шароитлардаги иш учун бериладиган сут маҳсулотлари ва қўшимча таътилни пуллик компенсация билан алмаштириш мумкинлиги (МК 151-моддасига зид);
- ходимнинг иш вақтидан ташқари вақтларда, дам олиш ва байрам кунларида, тунги вақтда бажарган иши учун тўланадиган устаманинг қонунда белгиланган энг кам миқдорига нисбатан камайтирилиши, ходимларнинг баъзи тоифаларига эса — умуман тўланмаслиги (МК 157- ва 158-моддаларига зид);

3

- ходимнинг айбисиз иш тўхтаб қолганда унга қонунда кўрсатилган миқдордан кам ҳақ тўлаш (МК 158-моддасига зид);
- меҳнатга ҳақ тўлаш муддатларини белгиламаслик ёки ойига 1 марта тўланишини назарда тутиш (МК 161-моддасига зид);
- Меҳнат кодексида назарда тутилмаган интизомий жазо чораларини қўллаш;
- ишлаб чиқаришдаги бахтсиз ҳодиса оқибатида соғлигига путур етган ходимга ёки нобуд бўлган ходим оиласига тўланадиган бир марталик нафақа миқдорини қонунда белгиланганига нисбатан камайтириб юбориш (МК 194-моддасига зид);
- 12 ёшга тўлмаган иккита ёки 16 ёшга тўлмаган ногирон боласи бор аёлларнинг 3 кунлик қўшимча ижтимоий таътил олиш ҳуқуқини чеклаш (МК 232-моддасига зид);
- компьютерда мунтазам ишловчи ходимларга камида 12 иш кунидан иборат қўшимча таътилларни ўрнатмаслик (Вазирлар Маҳкамасининг 1997 йил 11 мартдаги 133-сонли қарорига зид).

Шунингдек, кўплаб жамоа шартномаларида «меъёрланмаган иш куни», «бошқа ишга ўтказиш йўли билан ишга қабул қилиш», «мажбурий тарздаги маъмурий таътиллар» каби амалдаги қонун ҳужжатларида назарда тутилмаган тушунчалар қўлланилмоқда.

Жамоа шартномаларининг аксариятида меъёрий тусдаги қоидалар жамоа шартномасида мустаҳкамлаб қўйилиши шарт деб бевосита кўрсатма берилган Меҳнат кодексининг 94-, 95-, 103-, 117-, 119-, 123-, 130-, 132-, 148-, 159-, 166-,170-, 185-, 203-, 216-, 217-, 236-, 240-, 249-, 262-моддалари талаблари ўз ечимини топмаяпти.

Мазкур тавсияларда 2002 йил учун жамоа шартномаларини тузишда эътибор бериш мақсадга мувофиқ бўлган асосий масалалар келтирилган.

I. УМУМИЙ ҚОИДАЛАР

1.1. Жамоа шартномаси томонлари.

1.2. Жамоа шартномасининг кучга кириш вақти ва амал қилиш муддати.

1.3. Жамоа шартномасининг ходимлар тоифалари, корхона бўлинмаларига нисбатан амал қилиш доираси, меъёрий ҳужжат сифатидаги мақоми.

1.4. Жамоа шартномасини қайта тузиш шартлари, унга ўзгартириш ва қўшимчалар киритиш тартиби.

1.5. Жамоа шартномаси ижросини оммавий тарзда текшириш муддатлари.

1.6. Касаба уюшма қўмитаси тақдимномаларини иш берувчи томонидан кўриб чиқиш муддатлари ва мажбуриятларни бажармаганларга нисбатан кўриладиган чоралар.

1.7. Келишмовчиликларни ўзаро ишонч ва ҳурмат асосида ҳал этиш йўллари.

II. ТОМОНЛАРНИНГ МАЖБУРИЯТЛАРИ

2.1. Касаба уюшма томонидан ишлаб чиқаришни юксалтириш ходимлар фаровонлигининг негизи эканлигини эътироф этилиши.

4

2.2. Иш берувчи томонидан касаба уюшма қўмитасини корхона ходимларининг ягона ваколатли вакили сифатида тан олиниши.

2.3. Томонлар касаба уюшмаси аъзолик бадалларининг корхона бухгалтерияси орқали пул ўтказиш йўли билан тўланиши тартибини сақлаб қолиш мақсадга мувофиқ деб ҳисоблайдилар.

2.4. Иш берувчининг мажбуриятлари:

а) жамоа шартномасига кирмаган ижтимоий-иқтисодий масалалар бўйича қарорлар қабул қилишдан олдин касаба уюшма қўмитаси билан олдиндан келишиб олиш;

б) касаба уюшма қўмитаси талаб қилганда унга меҳнат ҳамда ижтимоий-иқтисодий ривожланиш билан боғлиқ масалалар юзасидан маълумотлар тақдим этиш;

в) касаба уюшма қўмитасининг уставда белгиланган фаолиятини амалга ошириш учун уни хоналар, транспорт, ташкилий техника, алоқа воситалари, канцелярия моллари билан бепул таъминлаш;

г) касаба уюшма қўмитаси ҳисоб рақамига маданий-оммавий ва спорт-соғломлаштириш ишлари учун ҳар ойда меҳнатга ҳақ тўлаш фондининг _____% миқдорида пул ўтказиб бориш.

2.5. Касаба уюшма қўмитасининг мажбуриятлари:

а) корхонанинг ижтимоий ва иқтисодий ривожланиш дастурларини бажарилишига кўмаклашиш, бу борада ходимлар ташаббуси ва ижодиётини қўллаб-қувватлаш ва ривожлантириш;

б) қўлланилаётган меҳнатга ҳақ тўлаш тизимлари, иш ҳақи тўланиши, жамоа шартномаси бўйича қўшимча тўловлар берилиши тўғрилигини, шунингдек, меҳнат муҳофазаси ва хавфсизлик техникаси шароитларини яхшилаш бўйича тадбирлар бажарилишини назорат қилиш;

в) меҳнат қонунчилиги бажарилишини назорат қилиш, ходимлар ҳуқуқий саводхонлигини юксалтиришга кўмаклашиш;

г) иш жойларидаги мавжуд камчиликларни ўз вақтида бартараф этилишига эришиш ва иш жойларини меҳнат муҳофазаси, хавфсизлик техникаси ва санoат санитарияси қоидалари талабларига мувофиқ ҳолатга олиб келиш борасида иш берувчи томонидан тегишли чоралар кўрилишини талаб қилиш;

д) ходимлар ва уларнинг оила аъзоларини дам олиши ва соғломланиши учун ходимларнинг аризаларини тегишли соғломлаштириш масканларига йўлланмалар билан таъминлаш;

е) корхонада меҳнат ва турмуш шароитлари аҳволининг жамоат назоратини ташкил қилиш ва амалга ошириш;

ж) касаба уюшма аъзолари орасида меҳнат ва ишлаб чиқариш интизомини мустаҳкамлашга қаратилган тушунтириш ва ташкилий ишларни олиб бориш, можароларга сабаб бўлувчи вазиятларнинг олдини олиш юзасидан чоралар кўриш;

з) касаба уюшма аъзоларининг меҳнат қилиш ҳуқуқини ҳимоя қилиш.

III. ИШЛАБ ЧИҚАРИШ — ИҚТИСОДИЙ ФАОЛИЯТ

3.1. Жорий йилда бажарилиши лозим бўлган ишлар ҳажми.

5

3.2. Режалаштирилган фойда миқдори ва уни тақсимлаш йўллари.

3.3. Хомашёни етказиб бериш шартномалари ва тайёр маҳсулотни сотиш.

3.4. Корхона таъсислигида барпо этилган қўшма, кичик ва бошқа ташкилотлар фаолият кўрсатишининг шартлари.

3.5. Ишлаб чиқариш дастурининг бажарилганлиги, молиявий аҳвол ва корхона фойдасидан фойдаланиш тўғрисида меҳнат жамоасини мунтазам хабардор қилиб бориш тадбирлари.

3.6. Ходимларни бозор муносабатларининг энг долзарб масалалари бўйича ўқитиш шартшароитлари.

IV. МУЛК ШАКЛЛАРИНИНГ ЎЗГАРИШИ (ХУСУСИЙЛАШТИРИШ)

4.1. Касаба уюшма қўмитаси вакилини ҳал қилувчи овоз билан хусусийлаштириш бўйича комиссия таркибига киритиш.

4.2. Хусусийлаштиришнинг асосий шакллари ва уни ўтказиш муддатлари, масъул мансабдор шахслар.

4.3. Корхона тасарруфидаги мол-мулкни касаба уюшма қўмитасининг розилигисиз сотилиши, бошқаларга ўтказилиши, ижарага берилишига йўл қўймаслик.

4.4. Мулк шаклларини ўзгартиришда унинг у ёки бу вариантини танлашда меҳнат жамоаси фикрини ҳисобга олиш.

4.5. Хусусийлаштириш ва корхона мулкини баҳолаш бўйича комиссия таркибида касаба уюшма қўмитаси вакилининг иштирок этиши.

4.6. Акцияларни чиқариш ва тақсимлаш тартиби, меҳнат жамоасида жойлаштиришга мўлжалланган акцияларнинг ходимлар томонидан тўла сотиб олинишини таъминлаш.

4.7. Хусусийлаштирилгандан кейин ижтимоий инфратузилма объектларини фаолият кўрсатиш тартиби.

4.8. Хусусийлаштириш жараёнида ходимларнинг айрим гуруҳларига имтиёзлар бериш.

4.9. Аввал тузилган жамоа шартномасини корхона хусусийлаштирилганидан кейин амал қилиш муддатлари ва шартлари.

V. МЕҲНАТГА ҲАҚ ТЎЛАШ

5.1. Меҳнатга ҳақ тўлаш шакллари, тизими ва ҳажми, натура шаклидаги тўловларни маълум фоиз билан чегаралаш, тўловнинг бу шакли қўлланилганда ижтимоий суғурта ва касаба уюшмалари аъзолик бадалларини ўз вақтида ўтказишни таъминлаш.

5.2. Ягона тариф сеткаси нуллик разрядининг мазкур корхонада ўрнатиладиган ставкаси, ўртача иш ҳақини етказиладиган даражаси.

5.3. Иш ҳақини тўлаш муддатлари. Иш берувчи (ёки унинг вакили сифатида қатнашувчи шахс)нинг айби билан иш ҳақини тўлаш кечиктирилганда, унинг миқдорини индексация қилиш масаласи, раҳбарга нисбатан кўриладиган чоралар.

5.4. Иш ҳақининг тариф ва нотариф қисмлари ўртасида оқилона мутаносибликни ўрнатиш.

6

5.5. Иш ҳақини спиртли ичимликлар, тамаки маҳсулотлари, шунингдек, рўйхати Ҳукумат томонидан белгилаб берилган товарлар билан тўланишига йўл қўймаслик.

5.6. Меҳнатнинг янги нормалари, тариф сеткаси ва ишбай баҳоларни касаба уюшма қўмитаси билан албатта келишиб олиш.

5.7. Ходимларнинг турли гуруҳлари меҳнатига ҳақ тўлаш тўғрисида низом.

5.8. Иш вақтининг янги нормаларини жорий этиш тартиби.

5.9. Ишлаб чиқариш нормаси камайтириладиган шахслар (ногиронлар, ёш ишчилар, ҳомиладор аёллар ва бошқалар) рўйхати.

5.10. Ходимлар тоифалари учун жорий этиладиган устамалар, қўшимча тўловлар ва компенсацияларнинг аниқ миқдорлари:

- ноқулай, оғир ва зарарли меҳнат шароитлари учун қўшимча тўловлар;
- кечки, тунги сменалардаги, ишдан ташқари вақтлардаги, дам олиш ва байрам кунларидаги ишлар учун оширилган миқдордаги иш ҳақи;
- ишдаги иқлим шароитлари учун (ёз ва қиш фаслларида) қўшимча тўловлар;
- бригадага раҳбарлик қилгани учун, ўриндошлик учун қўшимча тўловлар;
- кўп йиллик узлуксиз хизматлари учун, юқори касб маҳорати учун устамалар;
- ходимнинг хизмат даврида кўчиб юриш билан боғлиқ ишлардаги қўшимча харажатларини, шунингдек, бошқа жойга кўчиб бориш билан боғлиқ харажатларини, хизмат сафари давридаги суткалик харажатларини қоплаш;
- қишлоқ хўжалик ишларига жалб этилган ходимларнинг ўртача иш ҳақини сақлаб қолиш;
- иш берувчининг розилиги билан ходимга тегишли мол-мулк (транспорт воситалари, асбоблар, ашёлар ва ҳоказо)дан фойдаланилганда ушбу харажатларни қоплаш;
- ходимнинг айби билан қисман брак деб топилган маҳсулотга ҳақ тўлаш миқдорлари;
- иш берувчи ва меҳнат жамоаси манфаатларига доир вазифаларни бажариш (малака ошириш, рационализаторлик таклифларини жорий этиш ишида қатнашиш, хизмат сафарида бўлиш, тиббий кўрикдан ўтиш ва бошқа ҳолларда) мақсадида ходимни ишдан озод этиш шартлари, шунингдек, ана шу давр учун тўланадиган кафолатли тўловлар миқдори.

5.11. Йил якунлари бўйича мукофотлаш, тақдирлаш тизимлари.

5.12. Қўшимча имтиёзлар (овқатланишни арзонлаштириш, ишга бориб-келишдаги транспорт харажатларини қоплаш ва ҳоказо).

VI. МЕҲНАТ ШАРТНОМАСИ. БАНДЛИК КАФОЛАТЛАРИ

6.1. Касбига, малакасига ва меҳнат шартномасига мувофиқ ходимларни тўла-тўкис иш билан таъминлаш.

6.2. Меҳнат шартномасини иш берувчининг ташаббуси билан бекор қилишни фақатгина касаба уюшма қўмитасининг олдиндан розилигини олиб амалга ошириш (корхона тугатилган ва корхона раҳбари, унинг ўринбосарлари ва бош

ТУЗИШ БЎЙИЧА ТАВСИЯЛАР 2002 йил учун

7

ҳисобчи билан меҳнатга оид муносабатлар бекор қилинган ҳоллар бундан мустасно).

6.3. Ходим вақтинча бошқа ишга ўтказилган даврда унга бажараётган ишига қараб, лекин аввалги ўртача иш ҳақидан кам бўлмаган миқдорда иш ҳақи тўлаш. Бошқа ишга ўтказиш муддатининг чегараси, меҳнатга тўланадиган иш ҳақининг аниқ миқдорлари, шунингдек, ишлаб чиқариш зарурияти деб ҳисобланадиган ҳолатлар мезонлари.

6.4. Корхона ва унинг тизим бирликларини тугатиш ёки қайта ташкил этиш, ишлаб чиқаришни бутунлай ёки қисман тўхтатиш тўғрисидаги ниятни (агар бундай ҳолатлар иш жойларини қисқартирилишига ёхуд меҳнат шартларини ноқулай тарзда ўзгартиришга олиб келадиган бўлса) касаба уюшма қўмитасига камида икки ой олдин етказиш.

6.5. Иш ҳажми камайганда, мулк шакли ўзгарганда иш жойлари ва кадрларни сақлаб қолиш мақсадида ишловчиларни иш берувчи ҳисобидан қайта тайёрлаш ва қайта ўқитишни уюштириш.

6.6. Ходимлар сони қисқартирилаётганда:

а) ишдан бўшаган ходимларни иш билан таъминлаш учун цехлар, ижарали, кичик корхоналар барпо этишни кўзда тутиш;

б) вақтинча ишлайдиган ходимларни сонини чегаралаш, ўриндошликни таъқиқлаш, четда бажариладиган ишларни жамоанинг ўзига бериш;

в) ходимларнинг хоҳишига кўра уларга иш ҳақи сақланмаган ҳолда қисқа муддатли таътиллар бериш;

г) қисқартириш тўғрисидаги огоҳлантириш амал қилаётган даврда ходимнинг ўз хоҳиши билан меҳнат шартномасини бекор қилинишини томонлар келишувига биноан огоҳлантириш муддатига мувофиқ келадиган пуллик компенсация тўлаш билан амалга ошириш;

д) ишга жойлаштириш ва бошқа касбга ўргатиш бўйича хизмат идоралари билан шартнома тузиш;

е) меҳнат бозорида рақобат қила олмайдиган ходимларнинг штатлар қисқартирилиши муносабати билан ишдан бўшатилишига йўл қўймаслик;

ж) қисқартириш ўтказилаётганда ишда қолдириш учун афзаллик ҳуқуқи бериладиган ходимлар тоифалари.

6.7. Меҳнат шартномаси томонларининг моддий жавобгарлиги. Иш берувчининг ходим келтирган зарарни қоплаш тўғрисидаги даъвосидан воз кечиш ҳоллари. Тўла моддий жавобгарлик тўғрисида шартнома тузилиши лозим бўлган ходимлар тоифаларининг рўйхати.

VII. ИШ ВАҚТИ ВА ДАМ ОЛИШ ВАҚТИ

7.1. Ходимлар учун иш ҳафтасининг узунлиги (соат):

— нормал меҳнат шароитларидаги ишларда банд бўлган ходимлар учун; (МК 115-моддасига биноан: 40 соатдан ортиқ бўлиши мумкин эмас)

— меҳнат шароити ноқулай ишларда банд бўлган ходимлар учун 15-сон иловада келтирилган рўйхатга мувофиқ; (МК 117-моддасига биноан: 36 соатдан ортиқ бўлиши мумкин эмас)

8

— 16 ёшдан 18 ёшгача бўлган ходимлар учун; (МК 242-моддасига биноан: 36 соатдан ортиқ бўлиши мумкин эмас)

— 16 ёшга тўлмаган ходимлар учун; (МК 242-моддасига биноан: 24 соатдан ортиқ бўлиши мумкин эмас)

— I ва II гуруҳ ногиронлари бўлган ходимлар учун; (МК 220-моддасига биноан: 36 соатдан ортиқ бўлиши мумкин эмас)

— алоҳида тусга эга бўлган ишларда ва меҳнат шароити ўта зарарли ва ўта оғир ишларда банд бўлган ходимлар учун; (Вазирлар Маҳкамасининг 1997 йил 11 мартдаги 133-сон қарорида кўрсатилган меъёрлар)

— уч ёшга тўлмаган болалари бор, бюджет ҳисобидан молиявий жиҳатдан таъминланадиган ташкилотлар ва муассасаларда ишлаётган аёллар учун; (МК 228*-моддасига биноан: 35 соатдан ортиқ бўлиши мумкин эмас)

7.2. Ходимларни иш вақтидан ташқари вақтлардаги, кечки ва тунги вақтдаги, дам олиш ва байрам кунларидаги ишларни бажаришга жалб этиш тартиби.

7.3. Ходимлар турли гуруҳлари учун иш кунининг узунлиги.

7.4. Иш вақтини жамлаб ҳисобга олишни қўллаш тартиби, шунингдек, ҳисобга олинадиган давр мобайнида ходимларга ҳар ойда тўланадиган иш ҳақи миқдорини тенглаштиришга қаратилган чора-тадбирлар.

7.5. Йиллик асосий ва йиллик асосий узайтирилган таътилларнинг энг кам муддати .

7.6. Қўшимча таътиллар олиш ҳуқуқини берувчи ишлар, касблар ва лавозимлар рўйхати, қўшимча таътиллар муддати, уларни бериш тартиби ва шартлари.

7.7. Йиллик қўшимча таътилларни олиш ҳуқуқини берадиган иш стажини ҳисоблаб чиқаришнинг алоҳида қоидалари.

7.8. Табиий-иқлим шароитлари оғир ва ноқулай жойларда (хатто улар бундай жойларнинг Ўзбекистон Республикаси ҳукумати томонидан белгиланган рўйхатга кирмаган тақдирда ҳам) ходимларга йиллик қўшимча таътил бериш масаласи.

7.9. Йиллик таътиллар учун ҳақ тўлаш муддатлари.

7.10. Болалик аёл ходимлар учун:

— болани парваришлаш таътиллари вақтини кейинги ҳақ тўланадиган йиллик таътил олиш ҳуқуқини берадиган иш стажига қўшиш шартлари;

— икки ёшга тўлмаган болани овқатлантириш учун бериладиган танаффусларнинг аниқ муддати ва уларни бериш тартиби.

7.11. Ходимга иш ҳақи сақланмаган ҳолда таътиллар бериш шартлари. Муддати икки ҳафтадан кўп бўлган иш ҳақи сақланмаган ҳолда бериладиган таътиллар вақтини ҳам йиллик асосий таътилни олиш ҳуқуқини берадиган меҳнат стажига қўшиш шартлари.

7.12. Ходимларга оилавий сабабларга кўра, шунингдек, ишлаб чиқаришдан ажралмаган ҳолда таълим олаётган ходимларга, иш ҳақи сақланиб қолдириладиган қўшимча таътиллар (меҳнат таътилидан ташқари) бериш шартлари.

VIII. МЕҲНАТНИ МУҲОФАЗА ҚИЛИШ

9

IX. МЕҲНАТ ИНТИЗОМИ

9.1. Ходимлар томонидан меҳнат вазифаларини бажарилишини мавжуд меъёрий ҳужжатлар (меҳнат шартномалари, Устав, корхона қўлланмаси, ички тартиб қоидалари) асосида назорат қилиниши ва амалга оширилиши.

9.2. Ходимларни ишдаги муваффақиятлари учун рағбатлантириш турлари, уларни қўллаш тартиби, афзаллик ва имтиёзлар бериш.

9.3. Юбилей саналари ва пенсия ёшига етганда рағбатлантириш.

9.4. Ходимларнинг корхона (тармоқ)даги узлуксиз меҳнат стажи саналарини нишонлаш.

X. ИЖТИМОИЙ ИМТИЁЗ ВА КАФОЛАТЛАР

10.1. Болалик аёллар ва 18 ёшга тўлмаган шахсларга бериладиган қўшимча имтиёзлар.

Молиявий имкониятлардан келиб чиққан ҳолда, аввалги йилларда ўрнатилган қуйидаги имтиёзларни сақлаб қолиш мақсадга мувофиқдир:

— болалар дам олиш оромгоҳлари, санаторийларига йўлланмалар қийматини қисман қоплаш;

— ходимлар фарзандлари учун дарсликлар, ўқув анжомлари ва мактаб формасини харид қилиш;

— ходимлар фарзандлари спорт секцияларида шуғулланишлари харажатларини қоплаш;

— болалик аёлларга қисқартирилган иш куни ёки қўшимча дам олиш куни берилишини таъминлаш;

— штатлари қисқартирилганда болалик аёлларга ишда қолдиришда афзаллик бериш;

— корхона ҳисобидан туғиш таътилларини ҳомиладорликнинг 5-6 ойидан бошлаб бериш;

— 2 ёшдаң 3 ёшгача фарзанди бор аёлларга ҳар ойда моддий ёрдам кўрсатиш ва бошқалар.

10.2. Ходимларнинг турли гуруҳлари учун ижтимоий-маиший имтиёзлар, қўшимча ижтимоий суғурталаш, моддий ёрдам кўрсатиш, тиббий хизмат кўрсатиш, дам олиш ва санаторий-курортларда даволаш, уй-жой қурилиши масалалари ва ҳоказо.

10.3. 2002 йил «Қарияларни қадрлаш» йили деб эълон қилинганлиги муносабати билан қуйидаги имтиёзларни жорий этиш тавсия этилади:

— мазкур корхонадан пенсияга чиққан ишламайдиган пенсионерларга мунтазам моддий ёрдам кўрсатиб бориш, корхонада ўрнатилган ижтимоий имтиёз ва кафолатларни уларга нисбатан ҳам татбиқ этиш, байрам саналари муносабати билан тақдирлаб бориш, уларга уй-жойни таъмирлаш, коммунал хизматлари тўловлари, озиқ-овқат маҳсулотлари ва дори-дармон билан таъминлаш бўйича ёрдам кўрсатиш;

— меҳнат фахрийларини тақдирлаш тадбирларини ўтказиш;

— юрак, жигар, буйрак ва бошқа касалликлар туфайли рўйхатда турган қарияларга корхона ҳисобидан бепул тиббий хизмат кўрсатиш ва соғлиқларини мустаҳкамлаш учун соғломлаштириш масканларига бепул йўлланма-

10

лар ажратиш;

— мазкур корхонадан пенсияга чиққан боқувчиси йўқ қарияларни рўйхатга олиб, уларга ҳомийлик қилиш;

— меҳнат қилаётган пенсионерларнинг ҳафта давомидаги иш вақтини 1 соатга қисқартириш, уларга ҳақ тўланадиган қўшимча таътиллар берилишини назарда тутиш.

(Мазкур бобга киритилган ижтимоий тўловлар миқдорини Ўзбекистон Республикасида ўрнатилган энг кам иш ҳақига нисбатан фоиз ҳисобида режалаштириш мақсадга мувофиқдир).

XI. МАДАНИЙ-ОММАВИЙ, ЖИСМОНИЙ ТАРБИЯ-СОҒЛОМЛАШТИРИШ, СПОРТ ИШЛАРИ

11.1. Корхона, ташкилот ва муассасаларда «Маънавият ва маърифат» хоналарини ташкил этиш, уларнинг мунтазам равишда фаолият кўрсатиши учун зарур шарт-шароит яратиб бериш.

11.2. Маданият уйлари, саройлар ва клубларнинг моддий-техника негизини мустаҳкамлаш, уларни ўз вақтида таъмирлаб бориш ва жиҳозлаш.

11.3. «Маънавият ва маърифат» хоналари, клублар, маданият саройлари ва уйларини Ўзбекистон Республикаси Президенти асарлари, Мустақиллик йилларида чоп этилган замонавий адабиётлар (шу жумладан, «Миллий истиқлол ғояси: асосий тушунча ва тамойиллар» китоби) ҳамда плакатлар ва техник воситалар билан таъминлаш.

11.4. Маданият уйлари, саройлари ва клублар учун хўжалик органлари ҳисобидан меъёрий даражада маблағлар ва штатлар ажратиш.

11.5. Умумхалқ ва касб байрамлари арафасида кам таъминланган, кўп болалик, ёлғиз оилаларга, «Меҳрибонлик» уйлари тарбияланувчиларига хайрия ёрдами кўрсатиш.

11.6. Тарихий ёдгорликлар мавжуд бўлган Республиканинг қадимий шаҳарларига саёҳатлар уюштириш.

11.7. Меҳнаткашлар фарзандларининг Янги йил арча байрами томошаларига ташрифини уюштириш, уларни хўжалик органлари маблағлари ҳисобидан байрам совғалари билан тақдирлаш.

11.8. Меҳнат жамоалари ва ўқув юртларида жисмоний тарбия жамоаси ёки клубни тузишга эришиш. Уларда Республика Ҳукумати томонидан жорий этилган «Алпомиш» ва «Барчиной» махсус тестлари меъёрий талабларининг бажарилиши учун шароит яратиб бериш.

11.9. Меҳнат жамоаларида хўжалик органлари маблағлари ҳисобидан жисмоний тарбия бўйича йўриқчи лавозимини киритиш.

11.10. Меҳнат жамоаларида ишлаб чиқариш гимнастикасини жорий этиш.

11.11. Корхона, ташкилот ва ўқув юртлари тасарруфидаги спорт иншоотларини зарур жиҳозлар ва анжомлар билан таъминлаш. Турар жой ва ётоқхоналар атрофида спорт майдончалари, кичик заллар қуриш ҳамда керакли спорт жиҳозлари билан таъминлаш.

11

11.12. Меҳнаткашлар фарзандларини болалар ва ўсмирлар спорт мактабларига кенг жалб этиш, уларни ва ота-оналарини спорт-соғломлаштириш гуруҳларидан имтиёзли равишда фойдаланишлари учун маблағ ажратиш.

11.13. Меҳнат жамоаларида, ўқув юртларида мунтазам равишда спорт турлари бўйича мусобақалар уюштириш, ғолибларни муносиб тақдирлаш, туман, шаҳар, вилоят, Республика ва халқаро мусобақаларда иштирок этишлари учун ҳар томонлама шароит яратиб бериш.

11.14. Болалар соғломлаштириш оромгоҳларининг моддий-техника негизини мустаҳкамлаш, уларни мавсумга ўз вақтида тайёрлаш.

11.15. Оромгоҳларни эстетик жиҳатдан жиҳозлаш, болаларнинг хавфсизлигини таъминлаш бўйича барча чораларни белгилаш.

11.16. Болалар соғломлаштириш оромгоҳларида «Маънавият ва маърифат» хоналари ва бурчаклари, кутубхоналар ташкил этиш ва уларни керакли кўргазмалар ва Президент асарлари ва янги бадиий асарлар билан таъминлаш.

11.17. Тасарруфидаги оромгоҳ ходимларини овқатлантиришни арзонлаштириш учун қўшимча маблағлар ажратиш.

11.18. Корхона ва ўқув юртлари қошидаги санаторий-профилакторийларда мактаб ўқувчиларини таътил даврида ўз ота-оналари билан биргаликда стационар ёки амбулатория тарзида соғломлаштириш.

XII. МЕҲНАТ НИЗОЛАРИ

12.1. Меҳнат низолари комиссиясини тузиш, унинг миқдорий таркиби ва ваколатлари муддати.

12.2. Меҳнат низолари комиссиясига сайланган ходимларга касабақўм аъзолариникига тенг бўлган ҳуқуқий кафолатлар бериш.

XIII. КАСАБА УЮШМА ҚЎМИТАСИ ВА САЙЛАНИБ ҚЎЙИЛАДИГАН КАСАБА УЮШМА ФАОЛЛАРИ ФАОЛИЯТИНИНГ КАФОЛАТЛАРИНИ ТАЪМИНЛАШ

13.1. Асосий ишидан озод қилинган касаба уюшма ходимларининг меҳнат жамоаси аъзоси (акциядор) сифатидаги ҳуқуқлари, уларга корхонадаги барча имтиёзлардан фойдаланиш ҳуқуқини бериш, уларнинг корхонада (тармоқда)ги узлуксиз иш стажи сақланиб қолиниши.

13.2. Корхона Устави лойиҳаси хусусида касаба уюшма қўмитаси билан мажбурий равишда келишиб олиш.

13.3. Асосий ишидан озод қилинмаган касаба уюшма сайланма ходимларининг касаба уюшма вазифаларини бажариш учун кетган вақтига ҳақ тўлаш.

ЖАМОА ШАРТНОМАСИГА ИЛОВАЛАРНИНГ ТАВСИЯВИЙ РЎЙХАТИ

1. Меҳнат муҳофазаси бўйича келишув.
2. Ходимларни жорий мукофотлаш тўғрисидаги низом.
3. Меҳнатга ҳақ тўлаш тўғрисидаги низом.
4. Корхонада қабул қилинган тарификация.
5. Кўп йиллик хизматлари учун устама тўлаш

12

тўғрисидаги низом.

6. Йил якунлари бўйича рағбатлантириш тўғрисидаги низом.
7. Навбатдаги меҳнат таътилига кетишда моддий ёрдам кўрсатиш тўғрисидаги низом.
8. Моддий ёрдам кўрсатиш тўғрисидаги низом.
9. Ходимга тегишли мол-мулкдан фойдаланилганда ҳаражатларни қоплаш тўғрисидаги низом.
10. Пенсияга чиқишда бир марталик моддий ёрдам пулини тўлаш тўғрисилаги низом.
11. Махсус кийим-бош, махсус пойабзал ва бошқа якка тартибдаги ҳимоя воситаларини бепул оладиган касб ва лавозимлар рўйхати.
12. Ишлаган кунларида бепул совун оладиган касблар рўйхати.
13. Ишдан ташқари вақтларда, тунги, кечки вақтларда, дам олиш ва байрам кунларидаги ишлар рўйхати ва бундай ишларга жалб қилиниши мумкин бўлган лавозимлар рўйхати.
14. «Ишлаб чиқариш зарурати» деб эътироф этиладиган ҳолатлар мезонлари.
15. Қўшимча таътил ва қисқартирилган иш куни ўрнатиладиган ноқулай меҳнат шаротларидаги касб ва лавозимлар рўйхати.
16. Ички тартиб қоидалари.
17. Тўла моддий жавобгарлик тўғрисидаги шартнома тузиш мумкин бўлган ходимлар рўйхати.
18. Йиллик узайтирилган ёки қўшимча таътил ҳуқуқини берувчи лавозимлар рўйхати.
19. Ишламаётган ходимлар ўрнига ишлаганда қўшимча тўловларни аниқлаш ва тақсимлаш тартиби тўғрисидаги низом.
20. Талаба ва ўқувчиларнинг ишлаб чиқариш практикасига раҳбарлик қилган ходимлар меҳнатига ҳақ тўлаш тўғрисидаги низом.
21. Корхонани капитал таъмирлаш ишлари режаси.
22. Қишги-баҳорги ва кузги-қишги мавсумга тайёргарлик кўриш режалари.

Юқорида баён қилинган тизимга мувофиқ тузилган жамоа шартномаси ўз кучини шартномада кўрсатилган муддатгача ёки томонлар янги шартнома тузганларига қадар сақлаб қолади. Унга ўзгартириш ва қўшимчалар киритишда жамоа шартномасини қабул қилишдаги тартиб қўлланилади.

Корхона таркиби, структураси, номи ёки раҳбари ўзгариши жамоа шартномаси тақдирига таъсир қилмайди.

Корхона мулк эгасини ўзгариши шартномани олти ой ичида қайта тузишни талаб этади. Агар томонларнинг биронтаси музокараларни бошлаш ташаббуси билан чиқмаса, жамоа шартномаси кўрсатилган муддатда ўз кучини йўқотади.

Жамоа шартномаси қандай бажарилганлиги тўғрисида унга имзо чеккан шахслар (корхона комиссияси томонидан тузилган далолатнома асосида) йилида камида бир марта (ёки жамоа шартномасида белгиланган муддатларда) меҳнат жамоаси умумий йиғилиши (конференцияси) олдида ҳисобот берадилар.

Ўзбекистон КУФК бўлимлари.

ЖАМОА ШАРТНОМАСИ:

«МЕҲНАТ МУҲОФАЗАСИ» БЎЛИМИ ЮЗАСИДАН КАСАБА УЮШМА ҚЎМИТАЛАРИГА ТАВСИЯНОМА

Иш берувчининг мажбурияти

1. Меҳнат муҳофазаси бўйича тадбирлар ўтказиш учун иш берувчи 20____йилга__________минг(миллион) сўм ажратиш мажбуриятини олади, уларни ишлаб чиқаришлар бўйича тақсимлаб чиқади:

цех(бўлим, ишлаб чиқариш)____________минг(миллион) сўм ва ҳ...........

Маблағларнинг сарфланиши устидан назорат қилиш қуйидагиларга юклатилади:

Иш берувчидан ______________________________

Касаба уюшма қўмитасидан______________________________

Меҳнат муҳофазаси бўйича битим (уларни амалга оширишга доир тадбирлар режаси ва сарф-харажатлар сметаси) жамоа шартномасига илова қилинади

2. Ҳар бир жойга мослаб иш шароити тартиб-қоидаларини ишлаб чиқади. Бу тартиб-қоидалар ишлаб чиқариш муҳити, меҳнатни ташкил этиш ва унинг хавфсизлиги, биринчи навбатда меҳнат ҳамда дам олиш тартиби, ходимларга ижтимоий-маиший хизмат кўрсатишга оид меъёрий талабларни ўз ичига олиши керак. Иш шароити тартиб қоидалари _______ йилга мўлжаллаб ишлаб чиқилиши, ҳар йили ходимларнинг _____фоизини қамраб олиш керак. Иш берувчи ходимларнинг меҳнат жараёни мазмунининг ўзгариши, меҳнат шароитига бўлган талаб-эҳтиёжларининг ортиши муносабати, ходимлар соғлигини муҳофаза қилиш ва уларнинг доимий меҳнатга қобилиятларини сақлаб қолиш мақсадида белгиланган меҳнат шароити талабларига мунтазам равишда зарур ўзгартишларни киритиб бориш мажбуриятини олади.

3. Ходимнинг иш жойидаги меҳнат шарт-шароитларига нисбатан бўладиган меъёрий талаблардан, шунингдек бу шарт-шароитларнинг ҳақиқий аҳволидан ҳар бир ишловчини муттасил хабардор қилиб бориши керак. Булар ишлаб чиқариш муҳити, меҳнат ва дам олиш тартибларига, имтиёз ҳамда компенсациялар, шахсий ва жамоа ҳимоя воситаларига бўлган талабларга қандай амал қилинаётганлиги тўғрисидаги ҳақиқий аҳволга доир маълумотлардан иборат бўлиши керак.

Юқорида кўрсатиб ўтилган маълумот ходимларнинг илтимосига кўра ҳар бир ходимга берилиши керак.

4. Давлат, тармоқ ва республика стандартларига эга бўлмаган иш жойлари, асбоб-ускуналар бўйича меҳнат хавфсизлиги стандартларини ишлаб чиқиш (МХСАҚ). Меҳнат хавфсизлиги стандартларига қатъий ва аниқ амал қилиш устидан назоратни олиб бориш корхона техника хавфсизлиги хизмати зиммасига юклатилади.

5. Биринчи февралгача ишлаб чиқаришдаги шикастланиш ва касб касалликларини таҳлил қилиб чиқиши, ўтган йилдаги меҳнат муҳофазасини яхшилаш юзасидан комплекс режанинг ва санитария-соғломлаштириш тадбирларининг қандай бажарилганлигига якун ясалиши лозим. Буйруқ-қарор (касаба уюшмаси қўмитаси билан биргаликда) чиқарилади, унда келгуси йилда бахтсиз ҳодисаларнинг, касб касалликларининг ва заҳарланишларнинг олдини олиш юзасидан тегишли бўлинмалар (цех, участка ва ҳ.) олдига аниқ вазифалар қўйилиши, уларнинг бажарилиши таъминланишини назоратга олади.

6. Келгуси йил жамоа шартномасининг бўлимини тайёрлаш борасида барча иш жойларида меҳнат шароити бўйича экспертиза ўтказилиши ва 1 февралгача иш шароитларининг санитария-техник аҳволига оид паспорт тўлдирилади. Белгиланган тадбирларни бажариш учун зарур асбоб-ускуналар ва материаллар спецификацияси биринчи мартгача тузиб чиқилиши ва уларнинг етказиб берилишини таъминлаш тегишли бўлинмага топширилади, молия бошқармасига эса уларни маблағ билан таъминлаш топширилади.

7. Техника хавфсизлиги хоналари, меҳнат муҳофазаси бурчаклари учун ўқитишнинг техник воситаларини, ўқув ва кўргазмали қуролларни, тарғибот-ташвиқот воситаларини, плакатлар, хотира қўлланмалари ва ҳоказоларни сотиб олишни ташкил қилади.

8. Корхонани қиш мавсумида ишлашга тайёрлаш билан боғлиқ ҳамма тадбирлар 1 октябргача бажарилиши керак.

9. Санитария-маиший биноларнинг узлуксиз ишлашини ва уларнинг тегишли ҳолатда сақланишини таъминлайди (қайси бино, хоналарнинг таъмирланиши, реконструкция қилиниши, ёки янгисининг қурилиши бўлинмалар бўйича аниқ кўрсатиб берилиши керак)

10. Ўта хавфли ва зарарли шароитларда ишлаган ходимларга амалдаги Ўзбекистон Республикаси Меҳнат кодекси асосида қўшимча меҳнат таътили берилиши ва қисқартирилган иш куни белгиланиши керак, шунингдек бепул даволаш-профилактик таом берилиши лозим (илова 1).

11. Зарарли меҳнат шароитида ишлаганларга амалдаги Ўзбекистон Республикаси Меҳнат Кодексига мувофиқ қўшимча таътил берилиши ва қисқартирилган иш куни белгиланиши, шунингдек бепул сут берилиши керак (илова 2):

— сут бериладиган иш жойлардаги ҳавонинг, муҳитнинг ифлосланишини тугатиш меҳнат шароитини санитария-гигиена норма ва қоидалари талабларига тўла мувофиқ келтириш юзасидан самарали чора-тадбирлар кўриш мажбуриятини олади;

— белгиланган тадбирлар ва уларни амалга ошириш муддатлари кўрсатилган рўйхатни касаба уюшмаси органига 20___ йилнинг _________гача топшириш мажбуриятини олади.

12_____сонли иловага мувофиқ ишловчиларга махсус кийим-бош, пойабзал ва шахсий ҳимоя ва бошқа муҳофаза воситалари ўз вақтида берилиши керак.

Зарур миқдордаги махсус кийим-бош, махсус пойабзал ва шахсий ҳимоя ва бошқа муҳофаза воситаларига бўлган буюртманома ўз вақтида, муддатида (1 мартдан кечиктирилмасдан) тузилиши ва уларнинг етказиб берилишини таъминлаш тегишли бўлинмага, молия бошқармасига эса маблағ билан таъминлаш топширилиши керак.

Махсус кийим-бош, махсус пойабзал, шахсий ва бошқа ҳимоя воситаларининг омборга келтирилган ҳар бир партиясининг фақат иш берувчи ва касаба уюшмаси қўмитаси вакилларидан тузилган комиссия иштирокида иш ва касб турлари учун тегишли сифат сертификати бўлсагина қабул қилиб олиши керак.

Ходимнинг айбисиз муддатидан олдин яроқсиз ҳолга келган махсус кийим-бош ва махсус пойабзал ўрнига янгиси ёки ямаб-тузатилгани билан алмаштирилиб берилиши керак.

Белгиланган ҳимоя воситаларисиз ходимлар ишга қўйилмаслиги керак, уларнинг яхши сақланиши ва ўз вақтида таъмирланиши таъминланиши лозим.

13. Ишлаётганлар белгиланган тартибда газлаштирилган сув билан таъминланиши керак (маблағ бўлса бошқа соғломлаштирувчи ичимликлар — чой, настойка ва ҳоказоларни бериш кўзда тутилиши мумкин).

14. Корхона ҳудуди ҳамиша саранжом-садишта ҳолда сақланиши лозим, ўтиладиган жойларнинг оралиқлари аниқ белгиланган бўлиши, уларга қатъий амал қилиниши, корхона ичидаги ва бўлимлардаги транспортдан фойдаланишда уларнинг хавфсизлиги таъминланиши керак.

15. Мансабдор шахслар, инженер-техник ходимлар меҳнат муҳофазаси, технологик интизом талаб-қоидаларига, режали-огоҳлантирувчи таъмирлаш ишлари, вентиляция ва аспирацияларнинг узлуксиз ишлаш жадвалларига қатъий амал қилишлари керак. Бузилган асбоб-ускуналарнинг ишлашига йўл қўйилмаслиги лозим. Меҳнат хавфсизлигини таъминлаш мақсадида асбоб-ускуналар ўз вақтида текширилиб туриши керак.

16. Корхона ходимларининг йилига бир марта тиббий кўрикдан ўтишлари учун зарур бўлган барча шарт-шароитлар яратилиши керак.

17. Корхонада малакали хотин-қиз мутахассисларни сақлаб қолиш, уларнинг оналик вазифасини ўз иши билан қўшиб олиб боришига имкон берадиган зарур шарт-шароитларни яратиб бериш мақсадида иш берувчи ўз зиммасига қуйидаги мажбуриятларни олади:

— иш жойлари қисқариши муносабати билан ишдан бўшатилиши керак бўлган хотин-қизлар учун вақтинчалик иш жойлари ташкил қилиниши керак (бошқа корхонадаги иш жойларини вақтинча ижарага олиш, корхонада ва регионда юзага келаётган вазифалар, муаммоларни ҳал қилиш учун вақтинчалик меҳнат жамоаларини, кичик корхоналарни барпо этиш ва бошқалар);

— хотин-қизлар меҳнатидан корхоналарда вақтинча фойдаланиш мумкин бўлмаганда касаначиликни ташкил қилиш;

— ишлаб чиқариш ҳажмини қисқариши муносабати билан малакали хотин-қизлардан ташкил топган ишлаб чиқариш бўлинмаларини уларнинг розилиги билан тўла бўлмаган иш кунига ўтказиш;

— меҳнатидан вақтинча фойдаланиш мумкин бўлмаган хотин-қизларга уларнинг розилиги билан иш ҳақи сақланмаган ҳолда меҳнат таътили бериш, ўша даврда банд бўлиши учун унга ёрдам (корхона имкониятларидан келиб чиқиб) қилиш;

— корхона (структуравий бўлинма) реконструкция қилинганидан кейин бу ерда илгари ишлаб кетган ва қайтиб келишни истаган хотин-қизлар биринчи навбатда ишга олиниши керак, зарурат бўлганда улар қайта ўқитилишини ташкил қилиш;

— ҳомиладор ва уч ёшга тўлмаган болалари бўлган аёлларни иш вақти 8 соатдан ошадиган ишларга жалб этилмаслик;

— ҳомиладор аёллар тиббий текширишдан ўтишлари учун (агар бундай текширишлар ишдан ташқари вақтда ўтказишнинг иложи бўлмаса) уларни иш ҳақини сақлаб қолган ҳолда иш вақтида ўтишлари учун рухсат бериш;

— цехларда психологик жиҳатдан енгиллаштириш кабинетлари, соғломлаштириш комплекслари ташкил этиш керак.

Касаба уюшма қўмитаси мажбуриятлари

1. Меҳнат муҳофазаси бўйича комиссия таркиби тасдиқланиши, фаоллар ўқуви (ўқитиш муддати ва дастури кўрсатилиши керак) ўтказилиши керак.

2. Меҳнат муҳофазаси вакиллари ва меҳнат муҳофазаси комиссияси аъзолари ёрдамида инженер-техник ходимлар, хизматчиларнинг меҳнат муҳофазаси талабларига қандай амал қилишаётганлиги устидан доимий назорат ўрнатилиши керак.

3. Касаба уюшмаси қўмитаси мажлисларида махсус уст-бош, махсус пойабзал, шахсий ҳимоя ва бошқа воситаларига бўлган буюртманомалари кўриб чиқилиши керак, бу тадбир буюртма корхонанинг моддий-техник таъминот органларига ўтказилмасдан аввал қилиниши лозим.

4. Ишчилар ва хизматчиларга бериладиган махсус кийим-бош, махсус пойабзал ва шахсий ҳимоя бошқа муҳофаза воситаларининг бутунлиги, ишга яроқлиги, улардан албатта фойдаланиши назорат қилиниб борилиши керак.

5. Меҳнат муҳофазаси вакиллари ва меҳнат муҳофазаси комиссиясининг таклифлари бўлимларда, участкаларда ва бошқа иш бўлинмаларда, хўжалик раҳбарлари томонидан қандай бажарилаётганлиги муттасил текшириб борилиши, уларнинг мумкин қадар кўпроқ амалга оширилишига эришиш керак, фаоллар таклифларига бефарқ қараган мансабдор шахсларни жавобгарликка тортиш масаласи қўйилиши керак.

6. Жамоа шартномаси ва унинг битим бўлимлари лойиҳалари бўйича таклифларни тўплаш ташкил қилиниши ва улар цех, бўлим, участка ва бошқа бўлинмалар меҳнат жамоалари мажлисларда муҳокама этилиши керак.

7. Цехда меҳнат муҳофазасининг аҳволи текширилаётган, меҳнат муҳофазаси кунлари, ишлаб чиқариш маданияти кунлари ўтказилаётган вақтда жамоа шартномалари ва битимларининг умумкомиссия томонидан қандай бажарилаётганлиги текширилиши керак.

Иш берувчи ва касаба уюшма қўмитасининг ўзаро мажбуриятлари

1. Томонлар шундан келиб чиқадики, касаба уюшмаси органи янги технология ва асбоб-ускуналарнинг меҳнат муҳофазаси талабларига жавоб бериш-бермаслиги юзасидан ўтказиладиган ҳар қандай давлат экспертизаларида қатнашиш ҳуқуқига эга, у иш шароитининг ходим соғлигига қандай таъсир қилишини аниқлаш мақсадида ўз мустақил экспертизасини ўтказиши мумкин ва бу ишга бошқа ихтисослашган ташкилотлар ёки тегишли мутахассисларни жалб қилиш ҳуқуқига эга.

Касаба уюшмаси органи мустақил экспертиза хулосасини иш берувчига тақдим этади, унда унинг таклифлари баён этилади. Агар хулоса, иш берувчининг позициясига қарши ўлароқ, касаба уюшмаси органининг иш шароитининг ходимлар соғлиғига салбий таъсир кўрсатаётганлиги тўғрисидаги фикрини тасдиқласа, у ҳолда иш берувчи касаба уюшмаси органига экспертизани ўтказиш учун кетган сарф-харажатларни тўлайди.

2. Томонлар шунга келишдики, иш берувчи иш шароитига бўлган меъёрий талабларни, корхонадаги ижтимоий-маиший хизмат меъёрида кўзда тутилган меҳнат ва дам олиш бўйича белгиланган тартибни қўпол бузса, ходимни шахсий ҳимоянинг зарур воситалари билан таъминламаса, бунинг оқибатида ходим ҳаёти ва соғлиғи учун бевосита хавф туғилса, ходимнинг ҳаёти ва соғлиғига таҳдид қилувчи ҳолатларни бартараф этиш юзасидан тегишли чора-тадбирлар киритилмагунча тегишли ишни бажаришдан бош тортишга ҳақлидир.

Юқорида кўрсатилган сабаблар туфайли иш тўхтатилган вақт давомида ходимнинг иш жойи сақлаб қолинади ва унга ўртача иш ҳақи миқдорида ҳақ тўланади.

3. Корхона жамоасининг структуравий бўлинмалари бўйича меҳнат муҳофазаси комиссияси миқдорий таркиби аниқланиши, уларнинг сайлови, ўқуви (ўқув муддатлари ва дастури кўрсатилади) ўз вақтида ўтказилиши ва тегишли гувоҳномалар берилиши керак.

4. Меҳнат муҳофазаси бўйича энг яхши вакиллар ва меҳнат муҳофазаси комиссиясининг энг яхши аъзолари тақдирланиши (маънавий ва моддий рағбатлантиришнинг аниқ турлари, уларнинг иш якунлари кўрсатилиши керак) керак.

5. Корхона ва унинг структуравий бўлинмаларида меҳнат муҳофазаси устидан маъмурий-жамоатчилик назоратининг уч босқичли услубининг олиб борилишини таъминлаш.

6. Томонлар моддий рағбатлантириш тартибини ўрнатишлари лозим, бунда йил давомида меҳнат муҳофазаси қоидаларининг бузилишига йўл қўймаган ходимларга қонун томонидан ўрнатилган энг кам иш ҳақининг________ миқдорида пул мукофоти берилади.

Юқоридаги кўрсатилган ходимлар тақдирланишга цех, бўлинма, участка, бригада раҳбарлари томонидан тегишли касаба уюшма органи билан келишиб номзод меҳнат жамоаси мажлисида муҳокама қилингандан сўнг тавсия этилади.

7. Томонлар шундан келиб чиқадики, шикастланиш, касб касаллиги туфайли ёки ўз вазифасини бажариш натижасида ходимлар соғлиғига етказилган зарар учун корхона уларнинг олдида моддий жиҳатдан жавоб беради.

Томонлар шунга келишадиларки, корхона ходимига кўрилган зарар учун товон тўлашдан ташқари, амалдаги қонунга мувофиқ унга қуйидагича ҳақ тўлайди:

— шикастланган, касб касаллиги ёки меҳнат вазифасини бажариш билан боғлиқ ёки бошқа сабабларга кўра соғлиғига етказилган зарар учун иш берувчи томонидан зарарни тўлаш тўғрисидаги 1994 йил 1 февралдаги қоида кўзда тутилганга нистабан_________ фоиз кўп миқдорда бир марта тўланадиган нафақа;

— қонун бўйича зарар кўрганга тўланиши керак бўлган тўлов ҳақига қўшимча равишда ______фоиздан ________фоизгача ўртача иш ҳақи миқдорида қўшимча ҳақ. Кўрилган зарар кўлами йўқотилган профессионал меҳнат қобилияти кўлами ҳисобга олинган (корхонанинг молиявий имкониятларидан келиб чиқиб) ҳолда белгиланади;

— меҳнат вазифасини бажараётиб ёки корхона манфаатлари йўлида иш қилаётиб ҳалок бўлган, шу туфайли боқувчисидан ажралган ва бунинг учун товон пули олиш ҳуқуқига эга бўлган фуқароларга иш берувчи ҳалок бўлганнинг ўртача йиллик иш ҳақи миқдорида бир марта нафақа (лекин бу олти ўртача йиллик иш ҳақидан кам бўлмаслиги керак) тўлайди, шунингдек диний маросимларни ўтказиш билан боғлиқ сарф-харажатларни ҳам ўз зиммасига олади;

— иш берувчи, агар жабр кўрган одам шикастланганлари натижасида илгариги ишини қилишга қодир бўлмаса, ДМЭК ёки ВКК хулосасига мувофиқ унинг розилиги билан уни бошқа касбга ўқитиш-ўргатиш мажбуриятини ўз зиммасига олади.

Ўқиш давомида жабрланганга аввалги иш жойидаги ўртача ойлик иш ҳақи тўланиб турилади ва ўқиш билан боғлиқ барча сарф-харажатларни ўз зиммасига олади.

Илова №________

Меҳнат муҳофазаси бўйича битим: корхона, муассаса, ташкилот ва ҳоказо

№	Тадбирлар (ишлар мазмуни)	Ҳисоботга олиш бирлиги	Миқдори	Ишлар қиймати (минг сўм ҳисобида)	Тадбирларнинг бажарилиш муддати	Ижро учун масъул	Кутилган ижтимоий самара	
							Меҳнат шароити яхшиланиши керак бўлган ишловчилар	Оғир жисмоний ишдан бўшатилаётган ишловчилар сони
							Жами, шу жумладан хотин-қизлар	Жами, шу жумладан хотин-қизлар

1.
2.
3.
4.
5.

Корхона раҳбари — Корхона касаба уюшма қўмитаси раиси

Илова №________

Касблар ва лавозимлар номи. Махсус кийим-бош, махсус пойабзал, шахсий ҳимоя ва бошқа муҳофаза воситаларини бепул олиш ҳуқуқини берадиган ишлар

№	Цех, бўлим, участка ва ҳоказо	Касблар, лавозимлар номи	Берилиши керак бўлган махсус уст-бош. Махсус пойабзал ва махсус ҳимоя воситаларининг турлари	Ой ҳисобида кийилиш муддати

1.
2.
3.
4.

Илова №________

Касблар ва лавозимлар рўйхати. Қўшимча меҳнат таътили бериш, қисқартирилган иш кунини тайинлаш ҳуқуқини берадиган меҳнат шароити зарарли ишлар

№	Цех, бўлим, участка ва ҳоказо	Касблар, лавозимлар номи	Бериладиган имтиёз, қўшимча таътил кунлари сони кўрсатилиши керак

1.
2.
3.

Илова №________

Касблар ва лавозимлар рўйхати. Бепул даволаш-профилактик овқатланиш ҳуқуқини берадиган меҳнат шароити ўта зарарли ишлар

№	Цех, бўлим, участка ва ҳоказо	Касблар, лавозимлар номи	Овқатланиш рациони

1.
2.
3.

Илова №________

Касблар ва лавозимлар рўйхати. Иш кунлари сут ёки бошқа шунга тенг озиқ-овқат маҳсулотлари бепул бериладиган касблар, лавозимлар

№	Цех, бўлим, участка ва ҳоказо	Касблар, лавозимлар номи

1.
2.
3.
4.

TV дастури

12-17 феврал

ТОШКЕНТ КЎРСАТАДИ

СЕШАНБА, 12

«ЎЗБЕКИСТОН» ТЕЛЕКАНАЛИ

6.00 «Ассалом, Ўзбекистон!»
8.00-8.35 «Ахборот».
8.35, 17.55 ТВ-маркет.
8.40 Газеталар шарҳи.
8.55 «Камалак». Болалар учун кинодастур.
9.30, 11.10 ТВ-метео.
9.35 «Куйла, ёшлигим».
10.00, 12.00, 14.00, 18.00 Янгиликлар
10.05 «Жонли камалак». Бадиий фильм.
11.15 Биржа ва банк хабарлари.
11.25 «Фаррух ва Зумрад». Мультфильм.
11.40 «Қишлоқ ҳақида ўйлар».
12.05 «Аския».
12.35 «Мулк».
12.55 «Париси бор уй».
13.25, 13.55 ТВ-анонс.
13.30 «23,5 даражали бурчак остида». Телесериал. 66-қисм.
14.10 «Спорт, спорт, спорт».

14.25 «Рангин дунё».
14.45 Кундузги сеанс: «Изтопар». Бадиий фильм.
16.10 Ўзбекистон халқ артистлари.
16.35 «Болаликнинг мовий осмони».
16.55 «Ватанимга хизмат қиламан».
18.10 «Ёлғончилар қасри». Мультфильм.
18.25 «Баркамол авлод орзуси».
18.45 «Инсон ва қонун».
19.05 «Тафсилот».
19.25, 19.55, 20.25, 21.00, 21.25 Эълонлар
19.30 «Ахборот» (рус тилида)
20.00 Оқшом эртаклари.
20.15 FCN «Ўзбекистон янгиликлари» (инглиз тилида)
20.30 «Ахборот».
21.05 «Сиёсат оламида».
21.30 Ўзбекистонда хизмат кўрсатган артистлар.
21.55 «Ўзбекистон» каналида илк маротаба: «Ошин». Телесериал премьераси.
22.25 «Мувозанат».
23.00 «Ахборот-дайжест».
23.20-23.25 Ватан тимсоллари.

«ЁШЛАР» ТЕЛЕКАНАЛИ

8.55 Кўрсатувлар дастури.
9.00 «Давр». Ахборот дастури.
9.15 «Янги авлод» почтаси: «Билағон маслаҳати».
9.45 «Ака-ука Гримм эртаклари». Мультсериал. 18-қисм.
10.10 Саломатлик сирлари.
10.30 «Эсмералда». Телесериал.
10.55 Мусиқий лаҳзалар.
11.05 Жаҳон цирки. «Массимо».
12.05 Кинотақдим.
12.25 Интерфутбол.
14.00 Ёшлар овози.
14.20 «Кусто командасининг сув ости саргузаштлари». Телесериал.
15.05 «Озод юрт фарзандлари». Видеофильм.
15.20 Олтин мерос.
15.25 «Буғдойзорлар оралаб». Бадиий фильм.
16.40 Кўрсатувлар дастури.
16.45 «Янги авлод» студияси: «Дунё ва болалар».
17.05 «Ака-ука Гримм эртаклари». Мультсериал. 19-қисм.
17.30 Солиқ ҳақида сабоқлар.
17.45 Минг бир маслаҳат.
18.05 Ватан манзаралари.
18.25 Автопатрул.
18.45 Оқшом наволари.
18.55, 21.55 Иқлим.
19.00 «Давр». Ахборот дастури.
19.30 Иқтисод-news.
19.35 ТВ-анонс.
19.40 «Давр»-интервью.
19.55 Сифат белгиси.
20.05 Марду майдон.
20.25 Ёшлар овози.
20.45, 21.15, 22.30 Эълонлар
20.50 «Эсмералда». Телесериал.
21.20 XXI аср шеъриятидан. Салим Ашур.
21.25 Ҳандалак.
21.50 Олтин мерос.
22.00 «Давр». Ахборот дастури.
22.35 Олтин мерос.
22.40 «Муҳаббат қаҳваси». Телесериал.
23.05 «Ёшлар» телеканалида спорт дастури:
23.45 «Давр». Ахборот дастури.
00.00 «Икки минг йилдан сўнг». Ҳужжатли сериал.
00.20-00.25 Хайрли тун!

«ТОШКЕНТ» ТЕЛЕКАНАЛИ

17.15 Кўрсатувлар тартиби.
17.20 ТТВда сериал: «Санта-Барбара».
18.00 Болажонлар экрани. «Жуманжи». Мультфильм. 1-қисм.
18.30, 20.00, 21.50, 22.20 «Пойтахт». Ахборот дастури.
18.45 ТТВда сериал: «Селеста, ҳамиша Селеста».
19.10 «Тап-тортмаслар». Ҳужжатли фильм. 12-қисм.
19.35, 21.10, 22.05 «Экспресс» телегазетаси.
19.50 «Интерспорт».
20.20 ТТВда сериал: «Бебилиска пул».
21.25 «Ибрат».
22.40 Кинонигоҳ. «Амазония».
00.00-00.05 «Хайрли тун, шаҳрим!»

«ХАЛҚАРО» ТЕЛЕКАНАЛ

РЖТ 7.30-9.00
17.00 Кўрсатувлар тартиби.
17.05 «Вести».
17.30 «Юрагимнинг ёрқин юлдузи». Сериал.
18.20 «Бугун оламда». Ахборот кўрсатуви.
18.25 Е. Петросяннинг «Кулги панорамаси».
19.00 «Муҳаббат замини». Сериал.
20.00 «Заиф бўғин». Шоу ўйин.
21.00 «Время».
21.35 «Қалб қанотлари». Сериал:
22.20 «CNN шоу».
22.35 Кинематограф. Жан Маре «Бургунд қасрининг сирлари» фильмида.
00.05 «Ахборот» (рус тилида)
00.35 «Тунингиз осуда бўлсин!»

ЧОРШАНБА, 13

«ЎЗБЕКИСТОН» ТЕЛЕКАНАЛИ

6.00 «Ассалом, Ўзбекистон!»
8.00-8.35 «Ахборот».
8.35 ТВ-маркет.
8.40 Газеталар шарҳи.
8.55 «Соз сеҳри».
9.20, 12.25 ТВ-метео.
9.25 «Мувозанат».
10.00, 12.00, 14.00, 18.00 Янгиликлар
10.05 Алифбо сабоқлари.
10.25 «Мио, болагинам Мио». Бадиий фильм.
12.05 «Бу ажиб фасл». Телеальманах.
12.30 «Тафсилот».
12.50 «Баркамол авлод орзуси».
13.10 «Ринг». Спорт дастури.
13.30 «Ошин». Телесериал.
14.10 «Остонаси тиллодан».
14.35 «Қишлоқ ҳаёти».
14.55 ТВ-анонс.
15.00 Кундузги сеанс: «Доктор Жекил ва мистер Хайднинг саргузаштлари». Бадиий фильм.
16.25 «Ягона оилада».
16.55 «Инсон ва қонун».
17.15 Ўзбекистонда хизмат кўрсатган артистлар.
17.40 «Яккама-якка жанг». Спорт дастури.
18.10 «Миттивойлар оиласи».
18.35 «Тилга эътибор».
18.55 Бир жуфт қўшиқ.
19.05 «Мулк».
19.25, 19.55, 20.25, 21.00 Эълонлар
19.30 «Ахборот» (рус тилида)
20.00 Оқшом эртаклари.
20.15 «Тиббиёт одимлари».
20.30 «Ахборот».
21.05 «Парламент вақти».
21.20 «Ўзбекистон» ашула ва рақс ансамблининг концерти.
21.50 «Спорт, спорт, спорт».
22.05 «Ўзбекистон» каналида илк маротаба: «Ошин». Телесериал премьераси.
22.35 «ТВ-клуб».
23.00 «Ахборот-дайжест».
23.20-23.25 Ватан тимсоллари.

«ЁШЛАР» ТЕЛЕКАНАЛИ

8.55 Кўрсатувлар дастури.
9.00 «Давр». Ахборот дастури.
9.15 «Янги авлод» студияси: «Дунё ва болалар».
9.35 «Ака-ука Гримм эртаклари». Мультсериал. 19-қисм.
10.00 Давр-интервью.
10.15 «Эсмералда». Телесериал.
10.40 Солиқ ҳақида сабоқлар.
11.55 Мусиқий лаҳзалар.
11.05 Ёшлар овози.
11.25 Болалар экрани: «Бананлар».
12.00 Ҳайрат.
12.20 «Ёшлар» телеканалида спорт: Теннис.
13.00 Ватан манзаралари.
13.20 «Кусто командасининг сув ости саргузаштлари». Телесериал.
14.05 Олов билан юзма-юз.
14.20 «Кузги марафон». Бадиий фильм.
15.50 Автопатрул.
16.10 Кўрсатувлар дастури.
16.15 «Янги авлод» студияси...
16.45 «Ака-ука Гримм эртаклари». Мультсериал. 20-қисм.
17.10 «Учинчи сайёра» маърифий дастури.
18.00 «Мени тушун». Телеўйин.
18.25 Далил ва шарҳ.
18.40 Каталог.
18.50 Олтин мерос.
18.55, 21.55 Иқлим.
19.00 «Давр». Ахборот дастури.
19.30 Иқтисод-news.
19.35 ТВ-анонс.
19.40 Ракурс.
20.00 Спорт-лотто.
20.10 Мусиқий лаҳзалар.
20.20 Очил дастурхон.
20.35 Ғазал соғинчи.
20.55, 21.25, 22.30 Эълонлар
21.00 «Эсмералда». Телесериал.
21.30 Чемпион сирлари.
21.50 Олтин мерос.
22.00 «Давр». Ахборот дастури.
22.35 Тунги тароналар.
22.40 «Муҳаббат қаҳваси». Телесериал.
23.05 «Ёшлар» телеканалида спорт: Интерфутбол.
23.50 «Давр». Ахборот дастури.
00.50-00.55 Хайрли тун!

«ТОШКЕНТ» ТЕЛЕКАНАЛИ

17.15 Кўрсатувлар тартиби.
17.20 ТТВда сериал: «Санта-Барбара».
18.00 Болажонлар экрани. «Жуманжи». Мультфильм. 2-қисм.
18.30, 20.00, 21.25, 22.35 «Пойтахт». Ахборот дастури.
18.45 ТТВда сериал: «Селеста, ҳамиша Селеста».
19.10 «Тап-тортмаслар». Ҳужжатли фильм. 13-қисм.
19.35, 21.10, 22.20 «Экспресс» телегазетаси.
19.50 «Дурдона».
20.20 ТТВда сериал: «Бебилиска пул».
21.40 «Дорихона эшитади». Бевосита мулоқот.
22.55 Кинонигоҳ. «Жаноб Бин».
00.25-00.30 «Хайрли тун, шаҳрим!»

«ХАЛҚАРО» ТЕЛЕКАНАЛ

РЖТ 7.30-9.00
17.00 Кўрсатувлар тартиби.
17.05 «Вести».
17.30 «Юрагимнинг ёрқин юлдузи». Сериал.
18.20 «Бугун оламда». Ахборот кўрсатуви.
18.25 Машҳурлар. Шон-шуҳрат синовида.
19.00 «Муҳаббат замини». Сериал.
19.55 «Сўнгги қаҳрамон».
21.00 «Время».
21.35 «Қалб қанотлари». Сериал.
22.20 «Кун мавзуси».
22.35 Кинематограф. «Қишки ов гашти». Бадиий фильм.
23.45 «Ахборот» (рус тилида)
00.15 «Тунингиз осуда бўлсин!»

ПАЙШАНБА, 14

«ЎЗБЕКИСТОН» ТЕЛЕКАНАЛИ

6.00 «Ассалом, Ўзбекистон!»
8.00-8.35 «Ахборот».
8.35, 17.55 ТВ-маркет.
8.40 Газеталар шарҳи.
8.55 «Ўзбектелефильм» намойиши: «Мусиқа оҳанглари».
9.10 ТВ-метео.
9.15 «ТВ-клуб».
9.40 «Ринг». Спорт дастури.
10.00, 12.00, 14.00, 18.00 Янгиликлар
10.05 «Тиббиёт одимлари.
10.15 «Қирол Лир». Бадиий фильм. 1-қисм.
11.20 «Мулк».
11.40 «Ўзбекистон бастакорлари».
12.05 «Оталар сўзи - ақлнинг кўзи».
13.15 «Спорт, спорт, спорт».
13.30 «Ошин». Телесериал.
14.10 Болалар учун. «Қўшиғим, жон қўшиғим».
14.35 Кундузги сеанс: «Мутлақ устунлик билан». Бадиий фильм.
15.50 «Озода бўлса шаҳринг».
16.05 «Ўзбекистон» ашула ва рақс ансамблининг концерти.
16.35 «Қўнғироқгул». Мультфильм.
16.50 «Ўзбекистон: XXI аср ёшлари».
17.15 «Буюк аждодларимиз: Заҳириддин Муҳаммад Бобур».
17.40 «Харита». Халқаро шарҳ.
18.10 Болалар учун. «Кўзмунчоқ».
18.30 «Яхши ният». Телелотерея.
19.05 «Инсон ва қонун».
19.25, 19.55, 20.25, 21.00, 22.55 Эълонлар
19.30 «Ахборот» (рус тилида)
20.00 Оқшом эртаклари.
20.15 FCN «Ўзбекистон янгиликлари» (инглиз тилида)
20.30 «Ахборот».
21.05 «Бугуннинг гапи».
21.25 Эстрада тароналари.
21.55 «Руҳият манзаралари».
22.30 «23,5 даражали бурчак остида». Телесериал премьераси. 67-қисм.
23.00 «Ахборот-дайжест».
23.20-23.25 Ватан тимсоллари.

«ЁШЛАР» ТЕЛЕКАНАЛИ

8.55 Кўрсатувлар дастури.
9.00 «Давр». Ахборот дастури.
9.15 «Янги авлод» студияси...
9.45 «Ака-ука Гримм эртаклари». Мультсериал 20-қисм.
10.10 Тафаккур ёлқинлари.
10.25 «Эсмералда». Телесериал.
10.50 Спорт қитъаси.
11.20 Сенинг вақтинг.
11.40 Жаҳон цирки. «Массимо».
12.30 Ракурс.
12.50 Интерфутбол.
14.20 «Мени тушун». Телеўйин.
14.45 Сифат белгиси.
14.55 «Кусто командасининг сув ости саргузаштлари». Телесериал.
15.40 Ғазал соғинчи. Мирзо Бобур.
16.00 «Одам бўлмайди». Бадиий фильм.
17.30 Кўрсатувлар дастури.
17.35 «Янги авлод» студияси: Бахтли болалик.
18.00 «Ака-ука Гримм эртаклари». Мультсериал. 21-қисм.
18.25 Табобат оламида.
18.45 Оқшом наволари.
18.55, 21.55 Иқлим.
19.00 «Давр». Ахборот дастури.
19.30 Иқтисод-news.
19.35 «Давр»-интервью.
19.50 Мусиқий лаҳзалар.

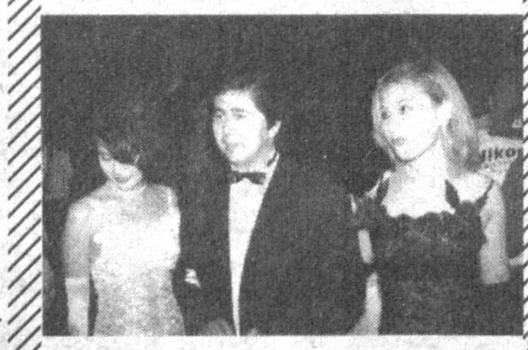

20.00 Ёшлар овози.
20.20 XXI аср шеъриятидан. Омон Матжон.
20.25 Мезон.
20.45, 21.15, 22.30 Эълонлар
20.50 «Эсмералда». Телесериал.
21.20 «Парвоз». Видеофильм.
21.40 Олтин мерос. Мирзо Бобур.
22.00 «Давр». Ахборот дастури.
22.35 Олтин мерос.
22.40 «Муҳаббат қаҳваси». Телесериал.
23.05 «Ёшлар» телеканалида спорт: Интерфутбол.
23.50 «Давр». Ахборот дастури.
00.50-00.55 Хайрли тун!

«ТОШКЕНТ» ТЕЛЕКАНАЛИ

17.15 Кўрсатувлар тартиби.
17.20 ТТВда сериал: «Санта-Барбара».
18.00 Мультфильм.
18.15 «Аёл – она, мураббий, раҳбар» телеклуби.
18.30, 20.00, 21.25, 22.15 «Пойтахт». Ахборот дастури.
18.45 ТТВда сериал: «Селеста, ҳамиша Селеста».
19.10 «Тап-тортмаслар». Ҳужжатли фильм. 14-қисм.
19.35, 21.10, 22.00 «Экспресс» телегазетаси.
19.50 «Эътиқод».
20.20 ТТВда сериал: «Бебилиска пул».
21.40 «Аждодлар руҳини ёд этиб...»
22.35 Кинонигоҳ. «Плезантвил».
00.20-00.25 «Хайрли тун, шаҳрим!»

«ХАЛҚАРО» ТЕЛЕКАНАЛ

РЖТ 7.30-9.00
17.00 Кўрсатувлар тартиби.
17.05 «Вести».
17.30 «Юрагимнинг ёрқин юлдузи». Сериал.
18.20 «Бугун оламда». Ахборот кўрсатуви.
18.25 «Биз анойи эмасмиз». Ҳажвий журнал.
19.00 «Муҳаббат замини». Сериал.
20.00 «Заиф бўғин». Шоу ўйин.
21.00 «Время».
21.35 «Қалб қанотлари». Сериал.
22.20 «Соккер клуб».
22.40 Кинематограф. «Изқувар Пуаро». Бадиий фильм.
00.20 «Ахборот» (рус тилида)
00.50 «Тунингиз осуда бўлсин!»

ЖУМА, 15

«ЎЗБЕКИСТОН» ТЕЛЕКАНАЛИ

6.00 «Ассалом, Ўзбекистон!»
8.00-8.35 «Ахборот».
8.35, 17.55 ТВ-маркет.
8.40 Газеталар шарҳи.
9.00 «Ўзбектелефильм» намойиши: «Сўзана ва чинни буюмлар».
9.15 «Олтин мерос».
9.35, 10.50 ТВ-метео.
9.40 «Бугуннинг гапи».
10.00, 12.00, 14.00, 18.00 Янгиликлар
10.05 «Ғаройиб ҳамроҳ». Теленовелла.
10.30 «Нафосат гулшани».
10.55 «Қирол Лир». Бадиий фильм. 2-қисм.
12.05 «Қувноқ шаҳарча». Телевизион ўйин.
12.30, 12.55, 13.55 ТВ-анонс.
12.35 «Китоб жавонингизга».
13.00 «Мусиқа ва театр».
13.30 «23,5 даражали бурчак остида». Телесериал. 67-қисм.
14.10 «Озод юрт одамлари». Бадиий-публицистик кўрсатув.
14.30 Кундузги сеанс:». Бузоқ йили». Бадиий фильм.
15.45 «Моҳият».
16.00 «Ҳазил, ҳажвия, ҳангома».
16.20 «Инсон ва қонун».
16.40 «Ёшлик шиддати». Спорт дастури.
17.00 «Руҳият манзаралари».
17.35 «Ов». Мультфильм.
18.10 «Тафсилот».
18.25 «Омад қувончи». Телелотерея.
19.05 «Зиё»студияси намойиш этади: «Эътиқод мустаҳкамлиги йўлида.
19.25, 19.55, 20.25, 21.00 Эълонлар
19.30 «Ахборот» (рус тилида)
20.00 Оқшом эртаклари.
20.15 «Бир жуфт қўшиқ».
20.30 «Ахборот».
21.05 «Ўзбекистон - Ватаним маним».
21.30 «Спорт, спорт, спорт».
21.45 «Ўзбекистон» каналида илк маротаба. «Ошин». Телесериал премьераси.
22.15 «Олтин бешик».
22.45 «Олам». Телеальманах.
23.15 «Ахборот-дайжест».
23.35-23.40 Ватан тимсоллари.

«ЁШЛАР» ТЕЛЕКАНАЛИ

8.55 Кўрсатувлар дастури.
9.00 «Давр». Ахборот дастури.
9.15 «Янги авлод» студияси: Бахтли болалик.
9.40 «Ака-ука Гримм эртаклари». Мультсериал. 21-қисм.
10.05 «Давр»-интервью.
10.20 «Эсмералда». Телесериал.
10.45 Мусиқий лаҳзалар.
10.55 Мезон.
11.15 Ўзбегим кураши.
11.35 Мультфильм.
11.45 Ёшлар овози.
12.05 Интерфутбол.
13.40 Минг бир маслаҳат.
14.00 «Кусто командасининг сув ости саргузаштлари». Телесериал.
14.45 Олтин мерос. Мирзо Бобур.
14.55 «Пилигрим кемасининг капитани». Бадиий фильм.
16.25 Кўрсатувлар дастури.
16.30 «Янги авлод» студияси: Олтин калит, Боланинг тили.
17.00 «Ака-ука Гримм эртакалари». Мультсериал. 22-қисм.
17.25 Мутойиба.
17.55 Автосалтанат.

18.10 Ёшлар овози.
18.30 Оқшом наволари.
18.40 Фарзандим-жигарбандим.
18.55, 21.55 Иқлим.
19.00 «Давр». Ахборот дастури.
19.30 Иқтисод-news.
19.35 ТВ-анонс.
19.40 Ҳуқуқ ва бурч.
20.00 Мусиқий лаҳзалар.
20.10 Аср қиёфаси.
20.30 Азизим.
20.55, 21.25, 22.30 Эълонлар
21.00 «Эсмералда». Телесериал.
21.30 Аскар мактублари.
21.50 Олтин мерос.
22.00 «Давр». Ахборот дастури.
22.35 Тунги тароналар.
22.40 «Муҳаббат қаҳваси». Телесериал.
23.05 «Ёшлар» телеканалида спорт: Ринг қироллари.
00.05 «Давр». Ахборот дастури.
00.20 «Икки минг йилдан сўнг». Ҳужжатли сериал.
00.40-00.45 Хайрли тун!

«ТОШКЕНТ» ТЕЛЕКАНАЛИ

17.15 Кўрсатувлар тартиби.
17.20 ТТВда сериал: «Санта-Барбара».
18.00 Болалар учун. «Қуралай».
18.20 Мультфильм.
18.30, 20.00, 21.25, 22.20 «Пойтахт». Ахборот дастури.
18.45 ТТВда сериал: «Селеста, ҳамиша Селеста».
19.10 «Тап-тортмаслар». Ҳужжатли фильм. 15-қисм.
19.35, 21.10, 22.05 «Экспресс» телегазетаси.
19.50 «Авто-news».
20.20 ТТВда сериал: «Бебилиска пул».
21.40 «XXI аср ёшлари».
22.40 Кинонигоҳ. «Нотр-Дамлик букри».
00.05-00.10 «Хайрли тун, шаҳрим!»

«ХАЛҚАРО» ТЕЛЕКАНАЛ

РЖТ 7.30-9.00
17.00 Кўрсатувлар тартиби.
17.05 «Вести».
17.30 «Юрагимнинг ёрқин юлдузи». Сериал.
18.20 «Бугун оламда». Ахборот кўрсатуви.
18.35 CFI тақдим этади: «Бешинчи ўлчов».
19.00 «Муҳаббат замини». Сериал.
20.00 «Мўъжизалар майдони».
21.00 «Время».
21.35 «Қалб қанотлари». Сериал.
22.20 «Дурдаршан».
22.45 Кинонинг олтин асри: «Рим империясининг инқирози». Бадиий фильм. 1-қисм.
00.15 «Ахборот» (рус тилида)
00.45 «Тунингиз осуда бўлсин!»

ШАНБА, 16

«ЎЗБЕКИСТОН» ТЕЛЕКАНАЛИ

8.00-8.35 «Ахборот».
8.35 ТВ-маркет.
8.40 Газеталар шарҳи.
8.55 «Мусиқа бўстони».
9.15, 11.00 ТВ-метео.
9.20 «Зиё»студияси намойиш этади: «Эътиқод мустаҳкамлиги йўлида.
9.40 «Тафсилот».
9.55 «Теледўмбоқчалар». Мультфильм.
11.05 «Бахтимизга омон бўлинг».
11.25 «Спорт, спорт, спорт».
11.40 «Маърифат». Телеальманах.
12.00, 16.55 ТВ-анонс.
12.05 «Олтин бешик».
12.35 ТВ-театр: «Отелло». Спектакль. 1-қисм.
14.00 «Қорақалпоқнома».
14.25 «Дунё эшиклари очилди бизга».
14.45 «Яхши кайфият».
15.15 ТВ-театр: «Отелло». Спектакль. 2-қисм.
16.25 «Ягона оилада».
17.00 Болалар учун. «Саргузаштлар асири». Видеофильм. 1-қисм.
17.25 «Алпомиш авлодлари». Спорт дастури.
17.45 «Мўъжизалар майдончаси». Телевизион ўйин.
18.35 «Рангин дунё».
18.55 «Пазандалик сирлари».
19.05 «Қишлоқ ҳаёти».
19.25, 19.55, 20.25, 21.00 Эълонлар
19.30 «Ахборот» (рус тилида)
20.00 Оқшом эртаклари.
20.15 FCN «Ўзбекистон янгиликлари» (инглиз тилида)
20.30 «Ахборот».
21.05 «Соғлом она - соғлом бола».
21.25 «Шанба оқшомида».
«Тунги ёғду» дам олиш кинодастури:
21.50 «Ўзбекистон» каналида биринчи марта «Катта бойлик дардида». Бадиий фильм. 1-қисм.
22.50 «Ахборот-дайжест».
23.10 «Катта бойлик дардида». Бадиий фильм. 2-қисм.
00.10-00.15 Ватан тимсоллари.

«ЁШЛАР» ТЕЛЕКАНАЛИ

7.55 Кўрсатувлар дастури.
8.00 «Давр тонги».
9.00 «Янги авлод» студияси: Олтин калит, Боланинг тили.
9.30 «Ака-ука Гримм эртаклари». Мультсериал. 22-қисм.
9.55 Табобат оламида.
10.15 «Эсмералда». Телесериал.
10.40 Аср қиёфаси.
11.00 Вилоят ёш хонандалари куйлайди.
11.15 Ёшлар овози.
11.35 Мультфильм.
11.50 «Ёшлар» телеканалида спорт: Ринг қироллари.
12.50 Бола тилидан.
13.20 Кутилмаган меҳмон.
13.40 «Полиция комиссари». Телесериал.
14.30 Ҳандалак.
14.55 «От эгаси». Видеофильм.
15.25 «Ёшлар» телеканалида спорт: Теннис.
16.05 «Рамаяна». Телесериал.
16.40 Кўрсатувлар дастури.
16.45 «Янги авлод» студияси: «Имкон». Телеўйин.
17.20 «Мульттомоша».
17.50 Ёшлар овози.
18.10 Футбол плюс.
18.30 Бизнес-академия.
18.45 Оқшом наволари.
18.55, 21.55 Иқлим.
19.00 «Давр». Ахборот дастури.
19.30 ТВ-анонс.
19.35 Каталог.
19.45 «Давр»-интервью.
20.00 Юлдузлар чеҳраси.
20.30 Ҳайрат.
20.50, 21.45, 22.30 Эълонлар
20.55 «Полиция комиссари». Телесериал.
21.50 Олтин мерос.
22.00 «Давр». Ахборот дастури.
22.35 Тунги тароналар.
22.40 ТВ-саёҳат.
23.00 «Фаришталар шаҳри». Бадиий фильм.
00.45-00.50 Хайрли тун!

«ТОШКЕНТ» ТЕЛЕКАНАЛИ

17.15 Кўрсатувлар тартиби.
17.20 Мультчархпалак.
17.40 Болажонлар экрани. «Кема ҳалокатига учраганлар».
19.10 «Хусусийлаштириш: қадам-бақадам».
19.30 «Табриклаймиз-қутлаймиз».
20.00, 21.15, 22.05 «Экспресс» телегазетаси.
20.15 «Саломатлик маскани».
20.30 «Жаҳон географияси».

21.30 «Мисли гавҳар».
21.45 «Ташриф».
22.20 Кинонигоҳ. «Тутси».
00.00-00.05 «Хайрли тун, шаҳрим!»

«ХАЛҚАРО» ТЕЛЕКАНАЛ

9.00 Кўрсатувлар тартиби.
9.05 «Дурдаршан».
9.30 «Соккер клуб».
9.50 «Мульттомоша».
10.10 Е. Петросяннинг Кулги панорамаси.
10.45 «Лаззат».
11.05 «CFI янгиликлари».
11.15 «Инглиз тили Сиз учун». Болалар учун кўрсатув.
11.40 «Ҳикоя»
12.00 «Экран зийнати ва қиймати».
12.25 Дўстлик видеоканали: «Саҳий хонадонда», «Немис шарҳи». «Чинсэн».
13.25-13.55 «Немис тили».
17.00 Кўрсатувлар тартиби.
17.05 «Бинафша».
17.25 CFI тақдим этади: «Сирелла». Балет.
18.05 «Британия кундалиги».
18.20 «Ҳазил кетидан ҳазил». Ҳажвий кўрсатув.
19.00 «Ким миллионер бўлишни истайди?» Телеўйин.
20.00 «Сўнгги қаҳрамон».
21.00 «Время».
21.30 «Олам бўйлаб».
22.15 «Мюзик холл».
22.40 Кинематограф. «Тезлик завқи». Бадиий фильм.
00.05 «Ахборот» (рус тилида)
00.35 «Тунингиз осуда бўлсин!»

ЯКШАНБА, 17

«ЎЗБЕКИСТОН» ТЕЛЕКАНАЛИ

6.00 «Ассалом, Ўзбекистон!»
8.00-8.35 «Ахборот».
8.35 «Камалак». Болалар учун кинодастур.
9.10 ТВ-метео.
9.15 «Ғаройибот».
9.30 «Леопольднинг саргузаштлари». Мультфильм.
10.00 «Ватанимга хизмат қиламан».
11.00 «Она меҳри».
11.20 «Қувноқ стартлар». Телемусобақа.
11.55 Сиртқи телевизион олимпиада.
12.15 «Цирк, цирк, цирк».
12.35 «Кўҳна замин оҳанглари».
12.55 Телевизион миниатюралар театри.
13.30 «Пазандалик сирлари».
13.40 «Мўъжизалар майдончаси».
14.30 ТВ-1 кинотеатри: «Бошсиз чавандоз». Бадиий фильм.
16.05 «Муҳофаза».
16.15 «Бу ажиб фасл». Телеальманах.
16.35 Болалар учун. «Саргузаштлар асири». Видеофильм. 2-қисм.
17.00 «Оқ олтин». Телелотерея.
17.35 «Талабалик йилларим».
17.55 «Янгисидан бор». Юмористик кўрсатув.
18.15 «Олтин тож». Телевизион ўйин.
18.35 «Олам футболи».
18.55 «Бир жуфт қўшиқ».
19.05 «Тўртинчи ҳокимият».
19.25, 20.00, 20.25, 21.10 Эълонлар
19.30 «Таҳлилнома» (рус тилида)
20.05 «Оламга саёҳат».
20.30 «Таҳлилнома».
21.15 «Якшанбада Сиз билан бирга».
21.45 «Шунчаки ҳазил».
Якшанба кинозали:
22.20 «Кино оламида».
22.50 «Икки соҳил - икки тақдир». Бадиий фильм.
00.35-00.40 Ватан тимсоллари.

«ЁШЛАР» ТЕЛЕКАНАЛИ

7.55 Кўрсатувлар дастури.
8.00 «Давр тонги».
9.00 «Янги авлод» студияси: «Имкон». Телеўйин.
9.35 Футбол плюс.
9.55 «Давр»-интервью.
10.10 Ёшлар овози.
10.30 «Заковат». Интеллектуал ўйини.
11.25 «Ёшлар» телеканалида ҳарбий-ватанпарварлик дастури: 1. Марду майдон. 2. Аскар мактублари.
12.05 Очил дастурхон.
12.20 Хоразм наволари.
12.35 Азизим.
13.00 «Полиция комиссари». Телесериал.
13.50 Чемпион сирлари.
14.10 Интерфутбол.
15.45 Қишлоқдаги тенгдошим.
16.05 «Рамаяна». Телесериал.
16.40 Спорт ҳафтаномаси.
16.55 Кўрсатувлар дастури.
17.00 «Янги авлод» студияси: Ким эпчил-у? Ким чаққон?
17.25 Якшанбада кўришгунча.
17.40 «Учинчи сайёра» маърифий дастури.
18.30 Очун.
18.55, 21.55 Иқлим.
19.00 Давр. Ахборот дастури.
19.20 ТВ-анонс.
19.25 Жараён.
19.50 Оила тилсими.
20.15, 21.10, 22.30 Эълонлар
20.20 «Полиция комиссари». Телесериал.
21.15 Ватан ҳақида қўшиқ.
21.20 «Зинама-зина».
21.50 Олтин мерос.
22.00 «Давр» ҳафта ичида.
22.35 Тунги тароналар.
22.45 «Ёшлар» телеканалида премьера: «Қорда адашганлар». Бадиий фильм.
00.15-00.20 Хайрли тун!

«ТОШКЕНТ» ТЕЛЕКАНАЛИ

17.15 Кўрсатувлар тартиби.
17.20 «Эртакларнинг сеҳрли олами».
19.00 «Спорт-тайм».
19.20 «Телефакт».
19.30 «Табриклаймиз-қутлаймиз».
20.00, 20.45, 22.00 «Экспресс» телегазетаси.
20.15 «ТВ плюс».
21.00 «Шаҳар қиёфаси». Бевосита мулоқот.
22.15 «Радиус 21».
22.35 Кинонигоҳ. «Йўлдаги учовлон».
00.05-00.10 «Хайрли тун, шаҳрим!»

«ХАЛҚАРО» ТЕЛЕКАНАЛ

9.00 Кўрсатувлар тартиби.
9.05 «Кайфият». Дам олиш дастури.
10.10 Д. Криловнинг «Йўлда ёзилмаган қайдлари».
10.30 «Ҳамма уйдалигида».
11.10 «Қутқарувчилар». Тезкор ёрдам.
11.40 Болалар соати: «Истеъдодли гўдаклар». Бадиий фильм.
13.10 FCN «Ўзбекистон янгиликлари» (инглиз тилида)
13.20 «7дан 70гача».
13.55 «Парле ву франсэ?»
14.20-15.20 «Дўстлик» видеоканали: «Айчурек», «Дидар».
17.30 Кўрсатувлар тартиби.
17.35 «Менинг шаҳрим».
17.50 «До-ми-соль шоу». Болалар учун дастур.
18.30 «Ы» операцияси ва Шурикнинг бошқа саргузаштлари» кинокомедияси.
20.20 «Ўз-ўзига режиссёр».
21.00 «Етти кун». Ҳафта якунлари.
21.25 «Тенгдошлар».
21.55 «Кинопрофи».
22.15 Кинематограф. «Шарпа овчилари». Бадиий фильм.
23.50 «Таҳлилнома».
00.20 «Тунингиз осуда бўлсин!»

ТИНЧЛИКСЕВАР КУЧЛАР КЎПАЙТИРИЛИШИ КЕРАК

Яқинда Афғонистоннинг муваққат ҳукумати раҳбари Ҳамид Карзай баъзи бир хорижий давлатлар раҳбарлари билан учрашганда пойтахт Қобул ва унинг атрофини муҳофаза этиш билан асосий мақсадга эришиб бўлмайди, шунинг учун халқаро тинчликпарвар кучлар таркибини кенгайтириш ва уларни бутун мамлакат бўйлаб муҳим минтақаларда жойлаштириш лозим, деган фикрни баён қилган эди. Бир неча кун муқаддам БМТ бош котибининг Афғонистондаги махсус вакили Лахдар Брахими ҳам шу масалада БМТ Хавфсизлик Кенгашига мурожаат қилди. У кенгашнинг очиқ мажлисида сўзга чиқиб, мамлакатнинг барча ҳудудларида барқарорликни таъминлаш мақсадида халқаро тинчликпарвар кучлар сонини кўпайтириш зарурлигини алоҳида таъкидлади. Шундай қилиб, Л.Брахимининг фикри Ҳ.Карзай фикри билан чамбарчас боғланди.

САЙЁРАМИЗ САДОСИ

МАЖЛИСДАН ОЛДИН ВАШИНГТОНГА

Покистон президенти Парвез Мушарраф АҚШ пойтахти Вашингтонга ташриф буюрди. Бир неча вақт муқаддам президент ўз ҳукумати ҳамда миллий хавфсизлик кенгашининг мажлисини ўтказган эди. Унда Ҳиндистон билан чегарадош ҳудудлардаги вазият муҳокама қилинди. Шунингдек, йиғилишда Ҳиндистон билан Покистон ўртасидаги кескинликни бартараф этиш учун Жанубий Осиё минтақаси давлатларининг яқинда бўладиган анжуманидан имкон қадар самарали фойдаланиш масаласи ҳам кўриб чиқилган эди.

Парвез Мушарраф Вашингтонга келгач, президент Жорж Буш, давлат котиби Колен Пауэлл ҳамда бошқа юқори мартабали арбоблар билан учрашиб, юқоридаги масалаларни муҳокама этиш ниятида эканлигини билдирди.

АФРИКА БЎЙЛАБ САФАР

Буюк Британия бош вазири Тони Блэр Ғарбий Африка минтақаси бўйлаб сафарга чиқди. У Гана, Нигерия, Сьерра-Леоне каби мамлакатларда бўлади. Бош вазирнинг ниятлари холис, у сиёсий, ижтимоий, иқтисодий масалалар бўйича қатор учрашувлар ўтказмоқчи. Айниқса, унинг иқтисодий муаммоларга таалуқли режалари кўпчиликнинг эътиборини тортмоқда. Хусусан, анча қашшоқлашиб қолган мамлакатларнинг қарзларидан кечиш, қочқинлар ва улар ўртасидаги мушкул ҳолатлар, камбағалчиликка чек қўйиш, айрим давлатлар ичкарисидаги келишмовчиликларни ўрганиш масалалари алоҳида аҳамият касб этмоқда.

ЯНА БИР ИМКОНИЯТ

Бирлашган Аксилтолибон Фронти (БАФ) «Толибон» ҳаракати етакчиси Муҳаммад Умарни қўлга олиш тадбирларини яна уч-тўрт кун кейинга суришга қарор қилди. БАФ махсус хизмати бошлиғи Хожи Гулолайнинг таъкидлашича, — пуштун оқсоқоллари БАФдан Муҳаммад Умарнинг қўриқчиларига ўз ихтиёри билан таслим бўлиш учун яна бир имконият берилишини сўрашган.

БИРДАНИГА ТЎРТ ЭГИЗАК

Сочиликлар Марусидзе оиласида бирданига тўрт эгизак — икки қиз, икки ўғил дунёга келди. Уларга акушерлик ва гинекология Москва институти шифокорлари доялик қилдилар. Энг қизиғи шундаки, эгизакларнинг отаси 23 яшар Давид ва онаси 22 яшар Шарен Кубан университетининг юридик факультети талабаларидир.

ВАЗИЯТ ҲАМОН КЕСКИН

Исроил билан Фаластин маъмурияти ўртасидаги муносабатларнинг яхшиланиши кейинги кунларда бир баҳя ҳам олдинга силжигани йўқ. Вашингтонда бўлган Исроил бош вазири Ариел Шарон президент Буш ва бошқа арбоблар билан учрашганда ўзининг аввалги таъналарини яна такрорлади. Жумладан, Фаластин мухторияти раҳбари Ёсир Арофат вазиятни яхшилашда нимжонлик қилаётир, шу боис унинг ўрнига бошқа раҳбар тайинланиши керак, деган гапларни айтди. Шу сабаб, Исроил Ё.Арофат билан бўладиган мулоқотларни батамом узиш ниятида эканлигини яширмади. Лекин, президент Ж.Буш бундай қилишга розилик бермади. Боз устига, у Ё.Арофатни муносиб раҳнамо деб таърифлади.

ЖАЛА ЁҚҚАН КЕЧАДА

Франциянинг — порт шаҳри — Британда Жанубий Америка халқлари ўйинларига бағишланган ёшлар анжумани фожеа билан тугади. Дискотекага йиғилган 2500 дан зиёд қиз-йигитлар ўйингоҳ олдидаги майдонда турганларида дафъатан кучли жала қуйиб кетди. Ўшанда бирданига ҳамма ўзини ичкари урди. Тўс-тўполонда икки нафар киши одамлар оёғи остида қолиб, ҳалок бўлди, 20 киши эса жароҳат олди.

Интернет ва жаҳон оммавий ахборот воситалари хабарлари асосида тайёрланди.

ISHONCH-TV

ҒАЛАБАГА ОСОНЛИКЧА ЭРИШИЛМАЙДИ

Касаба уюшма спорти

Истиқлол йилларида мамлакатимиз спортчиларининг жаҳон майдонларида қўлга киритган улкан ютуқларида ҳеч шубҳасиз касаба уюшма вакилларининг муҳим ҳиссаси бор. Зеро, бугун республика миллий терма жамоалари аъзоларининг 250 нафардан ортиғини тизимдаги спорт мактаблари тарбияланувчилари ташкил этади. Шунингдек, мамлакатимизнинг етук спортчилари сафида жаҳон, қитъа миқёсидаги нуфузли мусобақаларнинг чемпионлари — Дилшод Орипов, Маҳтумқули Маҳмудов, Эрали Махмарасулов, Тоштемир Муҳаммадиев, Оксана Чусовитина, Баҳодир Қурбонов, Саида Искандарова, Руслан Биктяков, Равил Начаев, Антон Ряхов, Олим Худойқулов сингари касаба уюшма спортчиларининг борлиги кўнгилга ифтихор туйғуларини солади.

Бугунги кунда республика касаба уюшмалари Федерацияси Кенгаши Жисмоний тарбия ва спорт жамияти марказий бошқаруви тасарруфида 5773 та жисмоний тарбия жамоалари ва спорт клублари мавжуд бўлиб, уларда 666 мингдан зиёд киши саломатликларини тиклаб, маҳоратларини оширмоқда. Улар ихтиёрига 46 та стадион, 16 та спорт зали, 11 та сузиш ҳавзаси ва бошқа юзлаб спорт иншоотлари бериб қўйилган. Муҳими, тизимда турли янги спорт иншоотлари бунёд этишга катта эътибор қаратилмоқда. Масалан, охирги икки йил мобайнида Жиззах вилоятида сузиш ҳавзаси, Наманганда теннис корти, кураш ва бокс заллари қуриб, фойдаланишга топширилди. Термиз шаҳридаги «Алпомиш» ўйингоҳи тўлиқ таъмирланиб, замонавий қўриниш касб этди. Пойтахтимиздаги «Яккасарой» спорт мажмуида эса қурилиш-таъмирлаш ишлари ниҳоясига етиш арафасида.

Касаба уюшма спорти тўғрисида сўз кетганда, тизимдаги болалар ва ўсмирлар спорт мактабларида фаолият олиб бораётган фидойи мураббийлар заҳматини алоҳида таъкидлаш зарур. Зотан, айни кунларда қарийб миндан зиёд устоз-мураббийлар мавжуд 98 та БЎСМнинг 30 мингдан зиёд тарбияланувчилари 44 та спорт тури бўйича таълим-тарбия беришмоқда.

Ўзбекистон касаба уюшмалари Федерацияси Кенгашида бўлиб ўтган йиғилишда тизим спортининг ютуқлари эътироф этилди, муаммолари таҳлил қилинди, турли таклиф-мулоҳазалар билдирилиб, бўлғуси режалар белгилаб олинди. Кўп йиллардан буён фаолият юритиб келаётган мураббий ва ходимлар, шунингдек, етакчи спортчилар меҳнати муносиб тақдирланди, уларга қимматбаҳо эсдалик совғалари топширилди.

К.ОЛЛОЁРОВ,
«Ишонч» мухбири.
И.ҲАСАНОВ олган суратлар.

Футбол

«НАСАФ» — ЯРИМ ФИНАЛДА

Миллионлар ўйини мухлислари маълум фурсат танаффусдан сўнг бир неча кун мобайнида хаяжонли онларни бошдан кечирдилар. Осиё чемпионлари кубоги баҳсида Тошкент вилоятининг «Дўстлик» клуби ўрнига қатнашаётган «Насаф» саралаш босқичида бўлгани каби яна муваффақиятга эришди.

Ғарбий гуруҳда иштирок этган қаршилик чарм тўп усталари дастлабки икки учрашувда Қувайтнинг «Ал-Қувайт» ва Эроннинг «Истиқлол» жамоалари билан бир хилда ҳисобда (1:1) дуранга эришгач, ниҳоят майдон эгалари бўлмиш «Ал-Ваҳда»га қарши майдонга чиқдилар. Ўйин кутилганидек, амирлик футболчиларининг шиддатли ҳужумлари билан бошланди ва ҳеч қанча фурсат ўтмай Пётр Гизимчук ўз дарвозасидан тўп олиб чиқишга мажбур бўлди.

Ҳайриятки, бу футболчиларимизни мулзам тортирувчи сўнгги гол эди. Бу ёғига Баҳром Ҳакимов шогирдлари хатога йўл қўймаслик учун астойдил ҳаракат қилдилар, мураккаб вазиятларда эса дарвозабонимиз маҳорат кўрсатиб, хавфни бартараф этиб турди.

Албатта, ҳужум ҳам унутилмади. Аввалига «Насаф» жамоасининг шиддатига дош беролмай Аҳмад Абдулазиз ўз дарвозасини ишғол қилиб, ҳисобда тенглик юзага келишига сабаб бўлган бўлса, биринчи бўлимнинг якунланиши арафасида Нўъмон Ҳасанов узоқдан берилган кучли зарба билан ўз жамоасини олдинга олиб чиқди. Ушбу 2:1 ҳисоби учрашув охирига қадар ўзгаришсиз қолди.

Шундай қилиб, уч учрашувда беш очко жамғарган ўзбекистонликлар гуруҳда иккинчи поғонани эгаллаб, навбатдаги босқичга йўлланма олди. Шунингдек, гуруҳ пешқадамлигини қўлга киритган «Истиқлол» ҳам апрелда бошланадиган ярим финал баҳсларида иштирок этадиган бўлди.

Турнир жадвали

	Ў	Ю	Д	М	Т-Н	О
1. «Истиқлол»	**3**	**2**	**1**	**0**	**9-4**	**7**
2. «Насаф»	**3**	**1**	**2**	**0**	**4-3**	**5**
3. «Ал-Қувайт»	3	0	2	1	3-6	2
4. «Ал-Ваҳда»	3	0	1	2	6-9	1

Сиз кутган учрашув

РЎЗИ ЧОРИЕВ: МЕН ДУНЁНИ ЧИЗАМАН

Мусаввир кўчасида жойлашган рассомлар устахонасининг иккинчи қаватига кўтарилиб, Рўзи Чориев, деб ёзилган эшикни тақиллатарканман, кўз олдимда соч-соқоллари оппоқ Рўзи ака гавдаланди.

Ичкаридан «киринг, кираверинг» деган ўктам овоз эшитилди. Мен яна журъатсизлик билан остона ҳатлаб ичкарига кираман.

Бўёқ ушлаган Ўзбекистон халқ рассоми Рўзи акага қараб, ҳечам 70 ёшга кирган бобони тасаввур қила олмайман.

— Кир, бемал-о-ол кираверр, - дейди у сенсираб худди эски қадрдонлардек. — Ҳеч қандай савол беришга ошиқма. Мана менинг оламим. Олдин яхшилаб томоша қил.

Юзларидаги беғуборлик, болаларча соддаликни сақлаб қололган кекса рассомнинг гоҳ тўлқинланиб, гоҳ завқланиб гапиришини кўриб ўзимни эркин сеза бошлайман.

— Мана бу менинг онам, - дейди Рўзи ака. Сурхондарёнинг миллий кийимидаги узун рўмол ташлаган, ёқаси тик, енглари кенг ва узун кўйлак кийган чиройли аёлни кўрсатиб. — У кўтариб турган гўдак эса менман.

Онам ўлганида мен саккиз ойлик чақалоқ бўлганман, эртасига эса отам вафот этган. Кейин ҳақиқий етимликнинг таъмини тота бошладим. Эсимда, болалар уйида бир қиз бўларди. Ўша қизни бошқа ҳечам учратмадим. У менга доим стол тагидан сарёғ сурилган нонни яшириб берарди. Қийналган пайтларим кўп бўлган. Ана шунақа.

Кейин Рўзи ака шарт ўрнидан турди. Мени яна асарлари билан таништира бошлайди.

— Дунёнинг мен кўрмаган жойи қолмади: Италия, Кипр, Афғонистон, Марокаш, Вьетнам, Швецияда бўлганман, - сўзида давом этади у. — Эй, ҳатто қумда тикон гуллаганини кўриб, ёқа ушлаганман. Қаердалигини топчи? Шу ўзимизнинг юртда!

У кишига ўйлаб қўйган саволларимни бериш суҳбатимиздаги табиийликка путур етказадигандек эди гўё. У киши сўзлайди, мен эшитаман.

— Айтгандай, энг яхши асарларимни 1965 йилдан 1972 йилгача ярата олдим. 1972 йилда биринчи фарзандим — ўғлим туғилди. Отини Наврўз қўйдим. Лекин ўша пайтлари Наврўз байрами тақиқланган эди. Лекин мен барибир Наврўз қўйдим.

Мана бу менинг хотиним, дейди рассом бир суратни кўрсатиб. Қарагин у ёшлигида қанақа бўлган. Мен уни Нева бўйида Эрмитажда бир асарни ярим соат томоша қилаётганида ёқтириб қолганман. Ҳали унинг юзини кўрмасдан айтганман, шу қиз санъатни севади, шунга уйланаман, деганман.

Мен тахланиб ётган суратлар орасидан марҳум қўшиқчи Ботир Зокировнинг суратини узоқ томоша қиламан.

— Сизлар қадрдон бўлгансизларми? - дейман.

— Иби, - дейди Рўзи ака Сурхондарё шевасида яна менинг завқимни келтириб. — Мана шу устахонада иккаламиз кўп вақтимизни ўтказганмиз. Баъзан шу ерда ётиб қоларди. У менинг энг яхши дўстим эди.

— Мана бу «Алпомишнинг Ватани» дейди олов рангда чизилган тоғу тошлар, сувларни кўрсатиб рассом. Буниси Амир Темур. Буни мен 55-йилда чизганман. Мен Амир Темурнинг бир дунё эканлигини ўша пайтлар ҳис қилганман.

Мени Рўзи аканинг қуйидаги сўзлари ҳайратга солади: Мен дунёни чизаман...

Ҳар қандай ижодкор ҳаётни, табиатни севиши керак. Боя ижодингиз ҳақида гапиринг, дединг. — Мулоҳазаларини ўртоқлашади рассом. — Мана менинг ижодим. Қуёш, гул, осмон, сувлар — буларнинг бари кишига илҳом беради.

Ҳаётнинг икир-чикирларига ўралашсанг ижод ўлади. Кийим-кечак, еб-ичиш, бойлик — буларнинг ранги йўқ. Буларга ҳирс қўйсанг, оламнинг гўзаллигини, рангларни ҳис қилолмайсан. Умрим ижод қилиш билан ўтаяпти. Яшашга вақтим йўқ дейди Рўзи ака сўнгра кулимсираб.

Мен Рўзи аканинг характери табиатга уйғунлашиб кетганини кўргандек бўламан. «Кўҳитанг манзараси», «Ёз», «Пошқурт қишлоғида», «Оқ тулпор» асарларини томоша қила туриб ранглар турининг чегараси йўқлигини ҳис қиламан. Рўзи ака тез-тез такрорлайдиган Ватанни севмоқ керак, деган гаплари исботини мен у кишининг чизган этюдлари, суратларида кўргандек бўламан.

Ҳаётимиз сир-асрорга тўла, ажойиб-ғаройиб. Мен шунча юртда бўлиб уларнинг тарихий ёдгорликлари, миллий маданияти билан танишдим. Лекин Сурхондарёнинг Пошқурт қишлоғичалик, Ватанимчалик рангин дунёни кўрмадим. Мен рангларни она Ватанимда топганман, кашф қилганман. Ҳатто тупроғимизни ранги гул рангидек турфа.

Мен Рўзи ака билан хайрлашарканман, беихтиёр ўйга толаман. Ўзимни қизиқтирган саволларнинг бирортасини беролмадим. Қоғоз қоралаб, ўтириб шуни ҳис қилдимки, у ерда кўрганларимни биргина мақолага сиғдириб бўлмайди.

Барно СУЛТОНОВА.

АНЪАНАВИЙ НАВОИЙХОНЛИК

Тадбир

Ўзбекистон Республикаси Фанлар академиясининг Алишер Навоий номидаги Тил ва адабиёт институтида Ёзувчилар уюшмаси билан ҳамкорликда улуғ ўзбек шоири ва мутафаккири Алишер Навоийнинг адабий-илмий меросини ўрганишга бағишланган 46-анъанавий анжуман бўлиб ўтди.

Илмий анжуманда жаҳон адабиёти хазинасига улкан ҳисса қўшган буюк бобокалонимиз асарларини янада чуқур ўрганиш, тадқиқ этиш айниқса истиқлол йилларида муҳим аҳамият касб этаётганлиги таъкидланди. Навоийхонликда қўлга киритилган ютуқлар, қилинажак ишлар таҳлил этилди. Абдуқодир Ҳайитметов, Иброҳим Ҳаққулов, Эргашали Шодиев, Суйима Ганиева каби таниқли адабиётшуносларнинг Алишер Навоий ижодий меросига бағишланган маърузалари тадбир иштирокчиларида катта таассурот қолдирди.

О.КАМОЛОВ.

Шоҳмот шайдосининг сўнгги мақоласи

Ажойиб инсон, шоҳмот фидойиси Мамажон Муҳиддинов таҳририятга қўнғироқ қилиб, шундай деди:

— Сўнгги кунларда соғлиғим бўлмаяпти. Муштарийларимиз галдаги машқларимизни сабрсизлик билан кутишаётганини биламан. Шу боис, «Шоҳмот жаҳон адабиёти дурдоналарида» туркумидаги мақолаларни юбораяпман. Мароқли машқлар кўпчиликка маъқул бўлади, деб ўйлайман.

Биз фаол муаллифимизнинг қайд этилган туркумдаги иккита мақоласини эълон қилдик. Навбат учинчисига келганида, ҳаммамиз учун ғоятда ардоқли бўлган, умрини шоҳмот оламига, уни мамлакатимизда кенг ёйишга бахшида этган инсон оламдан кўз юмганлигини эшитиб, қалбимиз ларзага келди. Бироқ, Мамажон ака Муҳиддинов ҳамиша барҳаёт. Унинг шоҳмот ҳақидаги китоблари, Ўзбекистон матбуотидаги чиқишлари ажойиб спорт тури тараққиётига хизмат қилаверади.

«Ишонч» газетаси жамоаси.

Шоҳмот жаҳон адабиёти дурдоналарида

УМАР ХАЙЁМ

(XI-XII асрлар)

Шарқда ҳам, Ғарбда ҳам Умар Хайёмни билмайдиган, унинг пурмаъно рубоийларидан баҳраманд бўлмаган киши камдан-кам топилади. Умар Хайём деганда, кишилар кўпроқ ажойиб сўз устаси - шоирни тушунадилар. Лекин унинг жаҳон математика фани ривожига қўшган улкан ҳиссасидан ҳамма ҳам хабардор эмас. Буни тасаввур қилиш учун параллел чизиқлар назарияси, шунингдек, пропорция ва нисбат, бирикмали нисбатлар назариясини яратишга ҳисса қўшганлиги, алгебра, арифметика ва геометрия фанларининг боғлиқлиги муаммосини дадил кўтариб чиққанлиги, у тузган календар ҳозирда амалда қўлланилиб келинаётган Григорьян календаридан анча мукаммал бўлганлигини айтиш кифоя.

Афсуски, баъзи сабабларга кўра, Умар Хайёмнинг кўпгина рубоийлари каби илмий асарлари ҳам йўқолиб кетган. «Хайём» сўзи арабча бўлиб, «чодир тикувчи» деган маънони билдиради. Шунинг учун ҳам олимлар Хайёмни ҳунарманд табақадан чиққан деб тахмин қилишади. Унинг фаолияти Балх, Бухоро, Исфахон, Самарқанд шаҳарлари билан боғлиқ.

Умар Хайёмнинг рубоийлари Ғарб мамлакатларда ҳам кенг шуҳрат топган. Айтилишича, Умар Хайём 300-400 га яқин рубоий ёзган. Уларда реал ҳаёт тараннум этилади. Улкан математик ва файласуф Умар Хайём шахматни ҳам яхши билган. Шахмат мотивидан моҳирона фойдаланганлигини қуйидаги рубоийсидан ҳам билса бўлади:

Фарзим каби мен куйибёнарман ғамдан,
Отдан тушибон бўларман жафога ҳамдам.
Бўлибон армонда фил-у шоҳ ўйинидан,
Мотман руҳини руҳимга қўйган дамдан.

Бу ерда шоир руҳ сўзини икки маъно касб этишидан ажиб хулоса чиқарган.

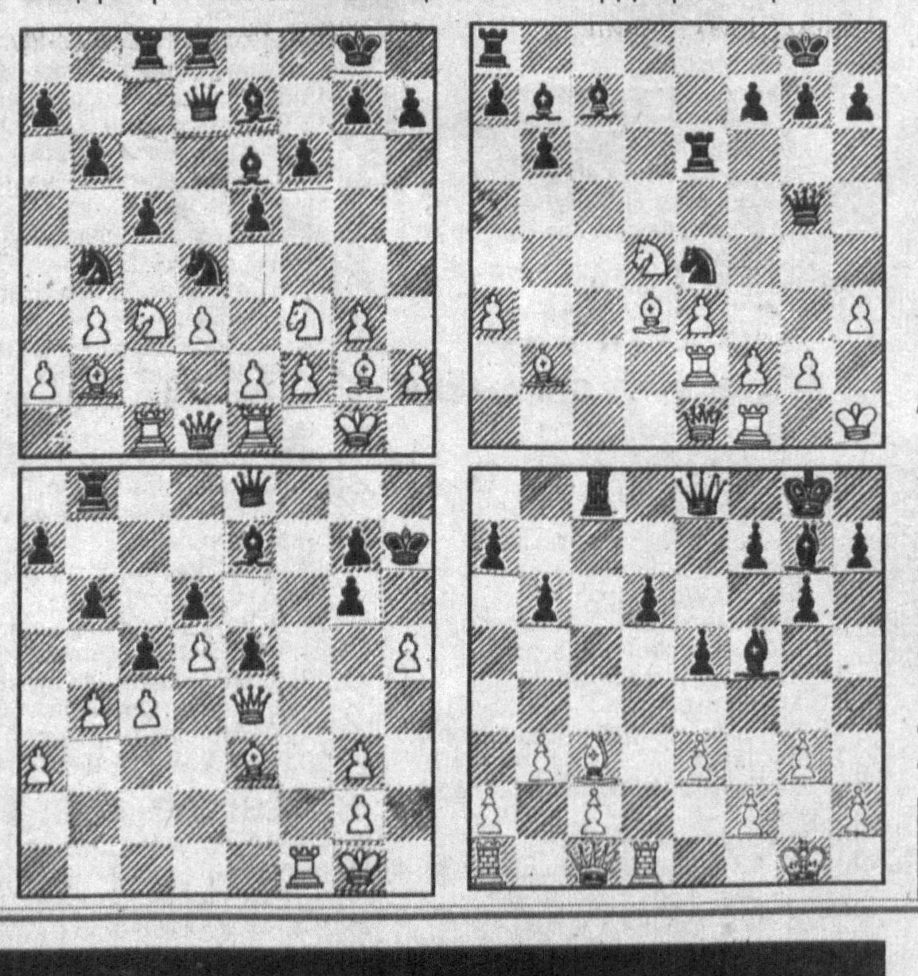

МАРОҚЛИ МАШҚЛАР

(Юқоридаги диаграммалар)

Иккала ҳолат ҳам амалий ўйинларда содир бўлган. Юриш навбати қоралардан. Сиз қандай ўйнардингиз?

(Пастдаги диаграммалар).

Юриш навбати оқлардан. Хўш, сиз ўйинни қандай давом эттирардингиз?

Мамажон МУҲИДДИНОВ.

«ЎЗМЕТАЛЛСАВДО» ОАЖ АКЦИЯДОРЛАРИ ДИҚҚАТИГА!

«Ўзметаллсавдо» Очиқ Акциядорлик Жамияти акциядорларининг навбатдан ташқари умумий йиғилиши 2002 йил 14 феврал соат 12 да жамиятнинг мажлислар залида ўтказилади.

КУН ТАРТИБИ:

1.Жамият Устав жамғармасини қўшимча ресурслар ҳисобига қўшимча акциялар чиқариш йўли билан кўпайтириш.

2.Жамиятнинг хорижий кредиторларига шартномалар бўйича бўлган қарзларини қўшимча акция ресурсларини хорижий кредиторларга бериш ҳисобидан тўлаш.

Акциядорларни рўйхатга олиш 14 феврал соат 9.00 дан бошланади.

Манзил: Тошкент шаҳар, Собир Раҳимов тумани, Уста Ширин кўчаси 136-уй.

«ЎЗМЕТАЛЛСАВДО» ОАЖ КУЗАТУВ КЕНГАШИ

«УМИД НИҲОЛЛАРИ» БАҲСЛАРИ

Жиззах шаҳрида «Умид ниҳоллари» спорт мусобақаларининг вилоят босқичи бошланди. Шу йилнинг апрел ойигача давом этадиган беллашувлар дастурига спортнинг қўл тўпи, волейбол, кураш, белбоғли кураш, теннис, сузиш, стол тенниси, енгил атлетика, шахмат ва футбол турлари киритилган.

«Ишонч» ва «Ишонч-Доверие» газеталари таҳририяти Андижон вилояти бўйича мухбир **Муҳаммаджон АБДУКАРИМОВ**нинг вафот этганлиги муносабати билан марҳумнинг оила аъзоларига чуқур таъзия изҳор этади.

ISHONCH

МУАССИС: Ўзбекистон касаба уюшмалари Федерацияси

Бош муҳаррир Миргиёс ҚАЮМОВ

Таҳрир ҳайъати:
Эркин Воҳидов, Сайёра Рашидова, Жория Алимхўжаева, Маъмура Одилова, Сафар Остонов, Маҳмуджон Расулов, Элёр Ёқубов, Виктор Зверев (бош муҳаррир ўринбосари «Ишонч-Доверие»), Мирзоҳид Содиқов, Шамсиддин Эсонбоев, Қудратилла Рафиқов, Мирфозил Олимов.

E-mail: ishonch@dostlink.net; ishonch1@dostlink.net

ТЕЛЕФОНЛАР:
Котибият 56-87-73; Хатлар, реклама ва эълонлар бўлимлари 56-85-43.
Газета 1991 йил 21 мартдан чиқа бошлаган

Босишга топшириш вақти 21.00
Топширилди22.00

Манзилимиз: 700165, Тошкент шаҳри, «Бухоро» кўчаси, 24-уй. Нашр кўрсаткичи: 133; 134
Газетага 1998 йил 11 июлда Ўзбекистон Давлат Матбуот қўмитаси томонидан 00005 рақамли гувоҳнома берилган. IBM компьютерида терилди ва саҳифаланди. Офсет усулида босилди. Бичими А-2. Ҳажми 2 босма табоқ. Сотувда эркин нархда.

«Шарқ» нашриёт—матбаа акциядорлик компанияси босмахонасида чоп этилди. Корхона манзили: «Буюк Турон» кўчаси, 41—уй.

Буюртма Г— 122.
123456